

ENCYKLIKA

PIA XI.

AD CATHOLICI SACERDOTII

O KATOLICKÉM KNĚŽSTVÍ

Přeložil

DR. BEDŘICH VAŠEK

V OLOMOUCI 1936

Nákladem Lidového knihkupectví v Olomouci,
Masarykovo nám. 11.

Nr. 5649.

IMPRIMATUR

Olomucii, die 8. Aprilis 1936.

Dr. Joannes Martinů,
vicarius generalis.

PŘEDMLUVA

Nekonečná Dobrota Boží dala světu jeden ze svých darů nejvzácnějších: svaté kněžství.

Jeho účel: zdvihnouti lidstvo k Bohu.

Ty, jenž již znáš slabosti a bídy lidstva a tušíš štěstí obsažené ve slovech: býti v Bohu — Ty dovedeš pocítiti úžasnou velikost té úlohy: lidstvo zdvihnout k Bohu.

Tato myšlenka nás kněze musí zaplaviti a přemoci.

V jakém jiném světle se pak jeví naše poslání, práce, obtíže!

*

Žijeme ve světě a uprostřed jeho omamných vlivů vyvětrává v nás strašně myšlenka na velikost kněžství. Může v nás i zcela vymizet a zhynout.

Musíme ji v sobě živit.

A to je účelem „Ad catholici sacerdotii“: Živit vědomí velikosti kněžství! Vodit duši na výšiny, s nichž se rozevírají takové výhledy, že znova v celé velikosti cítí, že kněžství katolické je z Boha, Bohem že se žíví, v Bohu že zpět ústí!

*

Velikou většinu odstavců Ad catholici sacerdotii nestačí jen číst. Musejí býti meditovány, a znova a znova promeditovány.

Aby encyklika byla pro meditaci tím praktičtěji upravena, připojil jsem v překladu titulky.

P. univ. prof. dr. Josef Vašica přehlédl po stránce jazykové můj překlad.

V Olomouci, na Velký pátek 1936.

Dr. Bedřich Vašek.

N. B. Číslo při odstavcích (v originálu jich není, právě tak jako titulků v textu) jsem připojil, aby bylo možno při citování snáze místo najíti v různých vydáních. Každý odstavec originálu jsem označil novým číslem. Když tedy v několika případech odstavec, který je v originálu příliš dlouhý, jsem pro větší přehlednost rozdělil v odstavců několik, přece všechny takové odstavce uvádím pod číslem jediným.

ÚVOD

STÁLÁ PÉČE SV. OTCE O KNĚŽSTVÍ

1. Hned od chvíle, co Nás pozvedl tajemný úradek Boží Prozřetelnosti na nejvyšší stupeň katolického kněžství, ustavičně a usilovně jsme se zajímali o ty z četných našich drahých synů v Kristu, kteří byli významení důstojností kněžskou a vzali na sebe úlohu státí se „solí země a světlem světa“;¹ jmenovitě však starali jsme se bez přestání o onu nám předrahou mládež, která se v seminářích k tomuto vznešenému kněžskému povolání připravuje a vychovává.

Doklady této péče.

2. Ba dokonce dříve ještě než jsme, jak toho žádá zvyk, promluvili encyklikou k veškerému katolickému světu,² hned v prvních měsících svého pontifikátu poslali jsme milovanému synu svému, který stojí v čele posvátné kongregace seminářů a universit, *apoštolský list* „Officiorum omnium“.³ V něm jsme načrtli směrnice, podle nichž se mají budoucí kněží vzdělávatí a vychovávatí. Kdykoli pak Nás Naše pastýřská starostlivost nutká, abychom se hlouběji pohřížili do úvah o poměrech v Církvi a o jejích potřebách, vždycky při tom myslíme především na kněze a na kněžský dorost. Těm patří, jak víte, naše péče na prvním místě.

3. Skvělým svědectvím této Naší pastýřské péče o kněžstvo jsou četné semináře. Kde jich nebylo, vybudovali jsme je. Kde byly příliš těsné, postarali jsme se — a stálo to ohromné náklady — o nové a prostrannější budovy. Vybavili jsme je vším potřebným tak, aby důstojněji a lépe sloužily svému účelu.

4. Když se chýlil ke konci padesátý rok našeho kněžství, souhlasili jsme s tím, aby se konaly slavnosti na oslavu tohoto výročí; a s otcovskou přízní jsme přijímali projevy oddanosti, jež k Nám přicházely s celého světa. A učinili jsme tak z toho důvodu, že jsme v tom viděli spíše oprávněnou oslavu samé kněžské důstojnosti a samého poslání kněžského než vlastní své osoby. Stejný důvod Nás vedl, když jsme apoštolskou konstitucí „Deus scientiarum Dominus“ ze dne 24. května 1931 nařídili, aby byly zreformovány církevní universi-

ty: chtěli jsme tu, jak je nám to jen možno, povznést vzdělání kleru a posvátnou vědu.⁴

Kněžství si zasluhuje zvláštní encykliky.

5. Avšak to, oč nám jde nyní, je tak závažné a tak důležité, že se nám zdá účelným obsírně o tom pojednat v této encyklice. Vede nás touha, aby nejenom ti, kdo si zachovali převzácný dar křesťanské víry, nýbrž i ti, kdo poctivě a upřímně hledají pravdu, uznali, jak vznešenou jest velebnost katolického kněžství a jeho — úradkem Božím mu daného — poslání, užitečného pro všechny lidi. A je samozřejmě naším přáním, aby si této encykliky bedlivě všimli především ti, již jakýmsi nebeským hlasem a nutkáním jsou voláni, aby na sebe vzali posvátný úřad kněžský.

6. Svaté kněžství se nám zdá vhodným předmětem pro encykliku zvláště ke konci tohoto jubilejního roku. Neboť při jeho zakončení v Lurdech — před sněhobílým a zářivým obrazem Neposkvrněné — za nepřetržité třídní eucharistické pobožnosti příslušníci svatého kněžství všech jazyků a všech obřadů zdáli se zaliti nadzemským světlem, když jubileum Vykoupení lidstva, rozšířené na veškerý katolický svět, sklánějíc se k svému západu, vysílalo poslední zář nebeské milosti; onoho Vykoupení, jehož přísluhovateli jsou ctihodní a nám předrazí kněží, kteří zvláštní horlivost vyvinuli a zvláštní zásluhy o křesťanské zájmy si získali během tohoto Svatého roku, jímž jsme si připomínali — vyslovili jsme to v apoštolském listu „Quod nuper“ — devatenáctisté výročí božského ustanovení katolického kněžství.⁵

7. A věru velmi dobře a vhodně se řadí tento okružní list k ostatním encyklikám, které jsme dříve podle potřeby vydali, a kterými jsme ve světle katolické nauky objasnili nejdůležitější otázky, jež mučí lidi našeho věku a udržují je v napětí a úzkostech. Ba dokonce se Nám zdá, že tento list jest vyvrcholením oněch dříve vydaných slavnostních směrnic a že je korunuje.

Velikost kněžského poslání.

8. Neboť kněz z Božího povolání a z Božího příkazu je předním apoštolem křesťanské výchovy mládeže a jejím neúnavným vykonavatelem.⁶ Kněz ve jménu Církve a v jejím zastoupení prohlašuje sňatek manželský

za platně uzavřený, vyprošuje mu Božího požehnání a hájí jeho trvalost a svatost proti návalům žádostivosti a smyslnosti a proti bludům.⁷ Kněz pomáhá k tomu, aby se zápasy stavů a tříd ve státě buď šťastně urovnaly nebo aspoň zmírnily: hlásá bratrskou lásku mezi lidmi; všem klade na srdce vespolečné povinnosti evangelické spravedlnosti a lásky; snaží se konečně upokojiti náladu, rozjitřenou úpadkem mravnosti a hospodářskou krizí, a to tím, že boháčům i proletariátu takřka prstem ukazuje na pravé statky, o něž musíme usilovati všemi prostředky.⁸ Mimo to kněz je hlavním hlasatelem a povzbuzovatelem k oné svaté kajícínosti a k onomu smíru, k nimž jsme vybízeli všechny dobré lidi, aby podle svých sil dali náhradu za rouhání, hanebnost a zločiny, které nyní jsou takovou skvrnou a hanbou lidstva; vždyť dnes — jako snad sotva jindy — potřebujeme milosrdenství božského Spasitele a jeho odpuštění.⁹

Útoky nepřátel svědectvím velikosti kněžství.

9. Nepřátelé Církve jistě znají účinnou moc kněžského úřadu; proto — jak jsme si stěžovali v listu k drahému nám národu mexickému¹⁰ — bojují hlavně proti kněžství, aby bylo dokonale vymýceno z lidské společnosti a tak aby byla konečně upravena cesta k úplnému vyhlazení křesťanství: po tom sice dychtí vášnivě, ale je jisto, že jejich naděje jsou marné.

I. DŮSTOJNOST KNĚŽSTVÍ

KNĚZ NOVOZÁKONNÍ – DRUHÝ KRISTUS

Kněžství potřebou lidské přirozenosti.

10. Ve všech dobách pocítovalo lidstvo, že je potřebí kněží, to jest mužů, kteří by mocí úřadu jim pravoplatně svěřeného byli zprostředkovateli mezi Bohem a lidmi; mužů, jejichž celoživotní úlohou by bylo věnovati se povinnostem vůči věčnému Bohu a přinášeti mu prosby, smírné oběti a žertvy ve jménu společnosti, které je nařízeno, aby se sama opravdu starala o veřejné pěstění náboženství, dále uznávati Boha jakožto nejvyššího Pána a nejzazší zdroj, viděti v Něm svůj poslední cíl,

vzdávati Mu nekonečný dík a usmířovati Jej, aby lidstvu byl milostiv. Neboť u všech národů, pokud známe jejich mravy — nejsou-li arci násilím donucováni jednati proti nejsvětějším zákonům lidské přirozenosti — shledáváme se s kněžími, i když často slouží prázdným pověrám. Všude tam, kde lidé vyznávají nějaké náboženství, kde budují oltáře, všude tam nejen nechybí kněží, nýbrž požívají zvláštní úcty a vážnosti.

11. Avšak když zasvitlo světu Boží zjevení, kněžský úřad byl vyznamenán ještě mnohem větší důstojností; tuto důstojnost tajemně jaksi naznačuje Melchisedech, kněz a král,¹ jež jako předobraz uvádí apoštol Pavel ve vztah s osobou a kněžstvím Ježíše Krista.²

Úkol kněze: obíratí se záležitostmi věčnými.

12. Je sice kněz podle vzácné myšlenky téhož Pavla „brán z lidí“; avšak „ustanovuje se pro lidi v těch věcech, které se vztahují k Bohu“.³ Neboť jeho úkolem není obíratí se lidskými a pomíjejícími záležitostmi, byť se zdály sebe cennějšími a sebe chvályhodnějšími, nýbrž záležitostmi Božími a věčnými; záležitostmi, které sice mohou býti pro lidskou nevědomost vydávány v opovržení a na posměch a které — jak jsme to k našemu největšímu žalu viděli často a jak to i nyní zakoušíme — mohou sice býti znemožňovány vychytralou zlobou a bezbožným vztekem, které však si osobují prvé místo mezi soukromými i veřejnými zájmy lidskými. Neboť jako lidé mocně pocítují, že se narodili pro Boha, právě tak musejí podle pravdy vyznati, že nikde nemohou s klidem spočinouti, leč v Něm.

Kněžství starozákonní.

13. V Písmě sv. Starého zákona bylo kněžství zřízeno podle zásad, jež prohlásil z vnuknutí a rozkazu Božího Mojžíš, a byly mu vymezeny povinnosti, funkce a obřady. Vždyť Bůh sám, jak se zdá, chtěl podle úradků své prozřetelnosti takřka vrýti do nevědomých duší Hebreů tento nejvyšší příkaz, jehož světlem by byly ozářeny události, zákony, důstojnosti a zařízení: že totiž účelem oběti a současně i kněžství je hlavně to, aby probudily naději v Mesiáše, a tak se staly příčinou a takřka zdrojem naděje, slávy, ctnosti a osvobození pro všechny duše.⁴ Šalomounův chrám, ono monumentální dílo, obdivuhodné jak bohatou nádherou, tak soustavou

svých obřadů, nebyl vybudován jen na to, aby byl stánkem Boží velebnosti na zemi, nýbrž také aby byl nejvyšší oslavou onoho kněžství a oné oběti, které — ač byly jen obrazy a náznaky — přece chovaly v sobě něco tak tajemného, že sám Alexander Veliký před posvátnou osobou nejvyššího kněze sklonil vítězné čelo;⁵ a Bůh nebeský sám takřka hněvem vzplanul proti bezbožnému králi Baltazarovi, když při zločinném hodo-kvasu rouhavě zneužil posvátných nádob.⁶

Kněz novozákonní — druhý Kristus.

14. Avšak starozákonní kněžství mělo svou důstojnost a svou slávu toliko odtud, že bylo předobrazem onoho novozákonního věčného kněžství, ustanoveného od Ježíše Krista, zřízeného tedy krví pravého Boha a pravého člověka.

15. Apoštol národů, pojednávaje stručně o velikosti, důstojnosti a povinnostech křesťanského kněžství, vyslovuje těmito lapidárními slovy svou myšlenku: „Tak suď každý o nás, jako o služebnících Kristových a správcích tajemství Božích.“⁷

16. Služebníkem Kristovým je kněz. Je tedy jakoby nástrojem Božského Vykupitele, aby byl zde na zemi pokračovatelem v Jeho obdivuhodném díle, které s nebeskou účinností přetvořilo veškeren život lidí a pozvedlo jej na vyšší úroveň. Ano, kněz jest — jak jsme si právem navykli říkat — „druhým Kristem“, protože zastupuje Jeho osobu, podle slov: „Jako mne poslal Otec, i já posílám vás.“⁸ Jako kdysi Mistr hlasem andělů zpívá i kněz „Sláva na výsostech Bohu“, a doporučuje pokoj „lidem dobré vůle“.⁹

VZNEŠENÁ MOC KNĚZE

Moc nad skutečným tělem Kristovým.

17. Avšak jak učí posvátný sněm tridentský,¹⁰ Ježíš Kristus ustanovil při poslední večeři kněžství a oběť Nového zákona: „Tento tedy náš Bůh a Pán, ačkoli měl v úmyslu jedenkrát se obětovati Bohu Otci svou smrtí na kříži, aby tam dokonal věčné vykoupení, tož přece — protože Jeho smrtí kněžství Jeho nemělo přestat¹¹ — při poslední večeři, v noci, kdy byl vydán,¹² aby milované své nevěstě, viditelné Církvi (jak toho vyžaduje

lidská přirozenost) zanechal oběť, která by představovala onu krvavou oběť na kříži, jež jedenkrát měla býti přinesena, a aby památka na ni zůstala až do konce světa,¹³ a aby se její mocí používalo na odpuštění těch hříchů, jichž se denně dopouštíme — prohlásil se za kněze podle řádu Melchisedechova, ustanoveného na věky,¹⁴ obětoval Bohu Otci své tělo a svou krev pod způsoby chleba a vína, a pod těmito způsoby odvezl je apoštolům, aby je přijímali, ustanovil tu apoštolů kněžství Nového zákona, a jim a jejich nástupcům v kněžství nařídil obnovovati tuto oběť, a nařídil to slovy: „To čiňte na mou památku.“¹⁵

18. Od té doby počali apoštolé a jejich nástupcové v kněžství obětovat nebeskému Bohu „oběť čistou“, předpověděnou prorokem Malachiášem, pro kterou je jméno Boží velikým mezi národy;¹⁶ a tato oběť bude se konati ve všech končinách země a v každou hodinu, ve dne i v noci, stále, až do zániku lidského věku.

19. Je to opravdová oběť božské hostie, nikoli pouhé znamení; má proto účinnou moc, aby lidstvu získala odpuštění věčné Boží velebnosti, uražené hříchy; „neboť Bůh, usmířen touto obětí, propůjčuje milost a dar kajivosti, a odpouští i ohromné zločiny a hříchy.“¹⁷

Úžasnost této moci.

20. Příčinu toho vykládá týž církevní sněm tridentský těmito slovy: „Neboť jeden a týž jest obětní dar, týž, jenž sám sebe obětoval tehdy na kříži, obětuje se nyní za přísluhy kněží, a pouze způsob obětování jest rozdílný.“¹⁸ Z toho jasně poznáváme nevyslovitelnou důstojnost katolického kněze, který jsa vybaven mocí nad tělem Ježíše Krista, působí, že je zázračně přítomno na oltáři, a ve jménu Božského Spasitele přináší nejdražší žertvu věčné Boží velebnosti. „Obdivuhodné je to,“ právem volá sv. Jan Zlatoústý, „obdivuhodné a úžasné!“¹⁹

Moc nad mystickým tělem Kristovým.

21. Knězi však se nedostalo toliko této moci nad skutečným tělem Kristovým, nýbrž také vznešeného a velmi rozsáhlého zplnomocnění i nad Jeho mystickým tělem, jímž je Církev. Není potřebí, ctihodní bratři, dlouho se zdržovati výkladem této překrásné nauky o mystickém těle Ježíše Krista, která byla tolik drahá

apoštolu Pavlovi. Tato nauka nám ukazuje, že božská osobnost vtěleného Slova a všichni ti, kdož jsou s Ním spojeni jako bratři a jichž se dotýká nadpřirozené omilostnění z Něho prýšticí, tvoří jediný organismus, jehož hlavou je Kristus. Nuže kněz — jako je řádným přísluhovatelem téměř všech svátostí, jimiž jakoby potůčky se roztéká milost Vykupitelova po veškeré lidské společnosti — k tomu jest ustanovován „správcem tajemství Božích,“²⁰ aby je rozdílil údům mystického těla Ježíše Krista. A tak v každé důležitější hodině pozemského života stojí věřícím po boku kněz, aby jim z moci od Boha mu poskytnuté buď uděloval nebo rozmnožoval milost, která je nadpřirozeným zdrojem nebeského života.

Rozdávání milostí v různých dobách života.

Jakmile se člověk narodí, kněz svatým křtem jeho duši očišťuje a udílí mu nový, vznešenější a drahocennější život, to jest nadpřirozený, jímž se stává dítkem Božím a dítkem Církve. Aby posílil člověka pro duchovní zápasy, zase kněz, arcí již v hodnosti biskupské, zařazuje jej svátostí bířmování do vojska Ježíše Krista. Když dítě již dovede rozlišiti a oceniti andělský chléb s nebe daný, živí je a posiluje kněz tímto živým a život udílejícím pokrmem. Upadne-li člověk do hříchu, kněz jej svátostí pokání zvedá a na místě Božím a z Božího poslání jej upevňuje v dobrém. Je-li člověk povolán k tomu, aby ve stavu manželském byl takřka spolupracovníkem Stvořitelovým udržováním daru lidského života v potomstvu a aby nejen přibývalo věřících na zemi, nýbrž aby rostl počet vyvolených ve věčné blaženosti nebeské, tu opět kněz jakožto zákonný svědek Církve je přítomen a vyprošuje tomuto sňatku a čisté lásce požehnání od Boha. Když konečně na sklonku tohoto smrtelného života potřebují lidé síly a pomoci, aby obstáli před tváří božského Soudce, i zde ještě zase sluha Ježíše Krista, skloněn nad trpícími údy umírajícího, maže je svatým olejem a přináší odpuštění a posilu. A tak když kněz při celé této pozemské pouti doprovázel věřící až k samé bráně věčnosti, za modliteb posvátných obřadů, z nichž dýše nesmrtelná naděje, jde za jejich pozůstatky až k hrobu; neopustí jich ani tehdy, když jsou příslušníky druhého světa; potřebují-li očisty a úlevy, pomáhá jim útěchou modliteb.

Stále je tedy kněz s věřícími, jako vůdce správné cesty, jako pomocník skýtající úlevu a spásu, jako uštědřovatel nebeských darů. Je s věřícími od počátku života až ke hrobu a k nebeské radosti.

ZPROSTŘEDKOVATEL ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ

Úžasnost této pravomoci.

22. Avšak mezi různými obory pravomoci, jíž se dostává knězi ve prospěch mystického těla Ježíše Krista, chceme si zde podrobněji všimnouti té, o níž jsme se zmínili již výše; pravomoci, které — abychom si vypůjčili myšlenku sv. Jana Zlatoústého — „Bůh nedal ani andělům, ani archandělům;“²¹ totiž moci odpouštětí hříchů: „Kterým odpustíte hříchů, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou.“²² Posvátně hrozná je tato moc a tak výlučně patří jen Bohu, že i sama domýšlivost lidská je nucena vyznati, že je nemožno, aby byla dána lidem: „Kdo může odpouštětí hříchů, leč jediný Bůh?“²³

23. A věru, poněvadž vidíme, že kněz vykonává i tuto moc, nemůžeme se zdržeti, a musíme opakovati — ne však farizejsky, nýbrž s posvátnou úctou a překonání obdivem: „Kdo jest tento, jenž i hříchů odpouští?“²⁴ Avšak Kristus, jenž jest člověk i Bůh, Kristus, jenž měl a má „moc na zemi odpouštětí hříchů“,²⁵ chtěl se o ní sdíleti s kněžími, a to s tím úmyslem, aby ze štědrosti Božího milosrdenství přišel na pomoc potřebě očištění od hříchů, která mučivě se ozývá ve všech lidech.

Kněžská moc odpouštětí hříchů není ponížením pro kajícího.

24. Je to jistě zdrojem nevýslovné útěchy pro každého hříšníka, trápeného výčitkami svědomí, ale činícího pokání, slyší-li, jak nad ním ve jménu Božím je pronášen rozsudek: „Já tě rozhřešuji od hříchů tvých.“ Když však to slyší od člověka, jenž sám je zavázán dožadovati se u jiného kněze téhož rozsudku, neztrácí tím dobrodiní Boha slitovného na ceně, nýbrž stává se takřka ještě vznešenějším; neboť člověk tu vidí spíše ruku Boží než lidskou, konající věc přímo zázračnou. Vyjádřeme to slovy slavného spisovatele, jenž i o věcech

posvátných mluvívá s takovou bystrostí, jakou sotva jinde najdeš mezi laiky: „Když kněz, mocně vzrušen pomyšlením na svou nedůstojnost a na vznešenost svého úřadu, vztáhl posvěcené ruce nad skloněnou naši hlavu; když — jsa si vědom své vlastní hříšnosti, v hluboké pokoře nad tím, že se stal rozdavačem krve posvátné úmluvy, s úžasem pronesl oživující slova — rozhřešil hříšníka, pak my, vstávající od jeho nohou, opravdu cítíme, že jsme se nedopustili ničeho ponižujícího . . . Vždyť klekli jsme k nohám člověka, který zastupuje Ježíše Krista . . . a učinili jsme to, abychom získali předrahocenný stav lidí svobodných a dětí Božích.“²⁶

25. Takovéto pravomoci, propůjčené knězi zvláštní svátostí, nejsou vratké a pomíjející, nýbrž stálé a trvalé. Vždyť vyplývají z nezrušitelného znamení, jež je vtlačeno jeho duchu a jímž se stal „knězem na věky“,²⁷ jako Ten, na Jehož kněžství má podíl. I kdyby upadl z lidské křehkosti do bludů a neřestí, nikdy nebude moci vyhladiti ze své duše tohoto kněžského znamení. Avšak svátostí svěcení kněžstva neuděluje se knězi toliko toto kněžské znamení a toliko ony vznešené pravomoci, o nichž jsme mluvili, nýbrž též nová a zvláštní milost a zvláštní pomoc, jimiž — jen když bude věrně a ochotně také sám spolupůsobiti se silou nebeských darů — opravdu důstojně a bez bázně bude moci dostáti svízelným povinnostem převzatého úřadu a splniti i úkoly nejtěžší, jichž se tolik lekali i hrdinové katolického kněžství, jako sv. Jan Zlatoústý, Ambrož, Řehoř Vel., Karel Boromejský a mnozí jiní.

APOŠTOL PRAVDY A LÁSKY

Kněz hlasatelem slova Božího.

26. Kněz je dále služebníkem Kristovým a správcem tajemství Božích²⁸ také „službou slova“. ⁹ Hlásati slovo Boží je pro něho právem, jehož se nesmí zříkati, a povinností, kterou mu svěřil Vykupitel a již nesmí zanedbávati: „Jdouce, učte vsecky národy . . . , učíce je zachovávatí všecko, cokoli jsem vám přikázal.“³⁰ Církve Ježíše Krista, strážkyně a neomylná učitelka Božího zjevení, všude šíří prostřednictvím kněží poklady nebeských pravd, hlásajíc Toho, jenž je „světlem pra-

vým, které osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět";³¹ a s božskou štědrostí rozsévá sítě Božího slova, nepatrné sice, takže lidská moudrost jím pohrdá; ale toto símě, podobné zrnů hořčičnému, zapouští mocné kořeny hluboko do duše těch, kdož upřímně touží po pravdě, a vyrůstá ve strom tak pevný a mohutný, že ho nedovedou vyvrátiti ani sebe prudší bouře.³²

Pravda Boží, hlásaná knězem, je požehnáním pro lidstvo.

27. Uprostřed různých bludů, jež se zrodily z lidského ducha, zpychlého protizákonnou bezuzdnou zvůli, uprostřed zchátralosti mravní, kterou na neštěstí přivodila lidská zloba — jako věž řídící svým plamenem za noci směr lodí, tyčí se Církev Boží; ona též odsuzuje jakoukoliv odchylku od pravdy a vykazuje každému jednotlivci směr cesty, jímž se má ubírat. A běda nám, kdyby tento maják, nepravíme, zhasl — to se státi nemůže, o tom není sporu, pro neklamné ujištění Ježíše Krista! — nýbrž kdyby mu bylo třeba jen znemožněno zářivé světlo rozesíláti na všechny strany! Všichni zajisté vidí na své vlastní oči, do jakého žalostného stavu lidstvo upadlo tím, že zpupně odvrhlo Boží zjevení a vydalo se na bludnou pout' za filosofickými a mravoučnými smyšlenkami, i když se kryly pod maskou pravdy. Jestliže se po šikmé ploše bludů a nemravnosti nezřítilo ještě dolů až na samé dno, to věru způsobila křesťanská pravda, která se hlásá u všech národů. — Nuže, tuto „službu slova“ vykonává Církev prostřednictvím kněží, které — ať jsou již ustanoveni na tom neb onom stupni církevní hierarchie — rozesílá na všechny strany, aby byli neúnavnými hlasateli oné pravdy, jež jediná dovede šířiti civilisaci a kulturu a uchovati ji v rozkvětu a bez pohrom.

28. Slovo kněze pronikne do duše všech a přinese jim světlo a útěchu; slovo knězovo, třeba uprostřed víru pokušení, jasně se vynoří, pobídne ke ctnosti a neohroženě oznámí pravdu; onu pravdu, která osvěcuje život ve všech jeho pochybnostech a do všeho vnáší řád; onu ctnost, které nedovede zničití žádné protivenství, ba ani smrt, jež jí spíše zjednává bezpečí a nesmrtelnost.

Příklad těchto požehnaných pravd.

29. Projdeme-li si po řadě příkazy, k jejichž zachování má kněz — aby věrně vyhověl povinností svého úřadu — často povzbuzovati, a zhodnotíme-li sílu v nich ukrytou, pak je nám zcela jasno, jak pronikavá a jak požehnaná je jeho působnost pro obrodu mravů a k dosažení pokoje v národech. A to zvláště tehdy, když zámožným i chudým vrstvám připomíná prchavost tohoto života a poučuje je, jak pomíjející jsou pozemské statky, jak drahocenné je pro nesmrtelnou duši dosažení duchovních darů, a konečně, jak přísný jest rozsudek věčného soudce, jenž nestranným pohledem svých očí proniká s naprostou jistotou srdce všech a „odplatí každému podle jeho skutků“.³³ Není vhodnějšího prostředku ke zmírnění vzkypělé žádostivosti po rozkoších a ke zkrocení bezuzdné chtivosti pozemských statků; tyto vášně teď kazí mnoho lidí a hyzdí je a ženou různé třídy ve státě k tomu, že místo aby si navzájem pomáhaly, ještě se nepřátelsky potírají. Poněvadž pak se vzмáhá na všech stranách přílišná sobeckost, poněvadž téměř všude řádí taková řevnivost a kují se tak černé plány msty a odvety, nic není vhodnějšího a přiměřenějšího, než hlásati a zdůrazňovati „nové přikázání“³⁴ Ježíše Krista; to jest přikázání lásky, jež se vztahuje na všechny, jež se nekončí u hranic kmenů a národů, jež nevyklučuje a nezamítá ani nepřítelé.

Důležitost činnosti kněžské

30. Vždyť zkušenost téměř dvacíti století vynikající měrou ukazuje, jak veliký význam má kázání kněží, které jest věrnou ozvěnou a odleskem „živého a účinného slova Božího . . . , které je říznější nad každý meč dvojbrýtký“ a proniká „až do rozdělení duše a ducha“.³⁵ Jím lidé všude jsou rozněcováni k hrdinskému jednání, jím vlévá se všem velkodušné smýšlení.

. . . pro kulturu.

31. Veškerá dobrodiní, jichž se dostalo lidské společnosti křesťanskou civilisací a kulturou, vyvěrají z učitelské působnosti a z ostatní činnosti katolického kněžství, při nejmenším aspoň jako zdroje vzdáleného. To nám dává záruku i pro budoucnost, nehledě ani k tomu, že máme „pevnější řeč“³⁶ v neomylných zaslíbeních Ježíše Krista.

... *pro misie.*

32. Také misijní dílo — které tak jasně ukazuje vnitřní expansivní schopnost, již je z moci Boží vybavena Církev — jest uskutečňováno hlavně kněžími. Tito, jsouce hlasateli víry a průkopníky lásky, za nesčetných námah šíří stále dál království Boží a stále dále ponášejí jeho hranečníky.

MEZI BOHEM A LIDMI

Kněz z povolání prosebníkem za lid.

33. Kněz konečně — jsa i v této věci pokračovatelem v úřadě Ježíše Krista, jenž „přes noc setrval na modlitbě k Bohu“³⁷ a „vždycky je živ, aby za nás orodoval“³⁸ — je svým úřadem k tomu ustanoven, aby byl z povolání veřejným prosebníkem za všechny u Boha. Jeho úkolem jest přinášeti nebeskému Bohu ve jménu Církve netoliko pravou a vlastní oběť oltáře, nýbrž i „oběť chvály“³⁹ a společných proseb. Vždyť denně několikrát vzdává Bohu patřící úctu modlitbami, žalmy a chvalozpěvy, které jsou z velké části převzaty z Písma sv., a touž modlitbou vyprošuje také potřebnou pomoc lidem, dnes více než kdykoliv jindy šťvaným úzkostmi a strastmi a odkázaným na pomoc Boží. Kdo dovede spočítati tresty, které kněžská modlitba odvrací od hlav hřešících lidí? Kdo spočítá, kolik a jak veliká dobrodiní jim kněžská modlitba vyprosí a uděluje?

Význam kněžské modlitby.

34. Když již modlitba soukromá se honosí tak slavnostními a tak důraznými zaslíbeními Ježíše Krista,⁴⁰ jistě daleko větší moc a účinnost mají modlitby, jež se konají úředně ve jménu Církve, milované nevěsty Vykupitelovy. Proto křesťané, ačkoli ve štěstí velmi často zapomínají na Boha, přece jako přirozeným pudem vedeni, s plnou důvěrou cítí, že všechno zmohou modlitby předložené Bohu, a proto ve všech okolnostech tohoto života se k nim utíkají a dožadují se jich od kněží v nejnázích rázu veřejného i soukromého: u modlícího se kněze hledají útěchy nešťastníci všeho druhu; naň se obracejí s prosbou o nebeskou pomoc ve vyhnanství této pozemské pouti. Skutečně „kněz stojí uprostřed mezi Bohem a lidmi: nám přináší dobrodiní přicházející od

Boha, Bohu odevzdává naše prosby a usmiřuje Hospodina rozhněvaného".⁴¹

35. Ostatně, jak jsme se zmínili již výše, sami nepřátelé Církve, jak se zdá, pocítují a chápou velikou důstojnost a význam katolického kněžství; neboť nejvášnivěji a v první řadě útočí proti němu, dobře vědouce, jak nesmírně úzký je vztah mezi církví a kněžími. Mimo to právě ti, kdo zvláště útočívají na kněžství, ti také velmi často popírají Boha na nebesích a nenávidí bojují proti němu: důvod to, abychom tím více měli kněží v úctě a vážili si jich.

II. KNĚŽSKÉ CTNOSTI A VĚDĚNÍ

SVATOST KNĚŽSKÉHO ŽIVOTA

Svatosti sice působí ex opere operato . . .

36. Velmi vznešená je tedy, ctihodní bratří, kněžská důstojnost; a ani poklesky, jichž se někteří kněží dopustili z lidské křehkosti (ač je to věc bolestná a politování hodná), nemohou zatemnit jas této vysoké důstojnosti; právě tak jako tyto poklesky několika jednotlivců nejsou s to, aby uvedly v zapomenutí slavnou pověst tak mnohých kněží, vynikajících ctností, věděním, náboženskou horlivostí a mučednictvím. A to tím spíše, poněvadž nehodnost člověka nečiní neplatným výkon jeho úřadu; vždyť je jisto, že špatnost přísluhovatele nijak neruší platnosti a účinnosti svátostí, které mají svou působivost z nejsvětější krve Ježíše Krista a nikoli ze svatosti kněží. Vždyť ony prostředky věčné spásy působí — abychom užili výrazu bohovědy — „ex opere operato“, „činem samým“

. . . ale důstojnost kněze žádá, aby vedl život svatý.

37. Jest ovšem zřejmo, že takováto důstojnost vyžaduje ode všech, jimž se jí dostalo, oné ušlechtilosti smýšlení, čistoty srdce a mravní bezúhonnosti, jaké jsou úměrny velebnosti a svatosti kněžského úřadu. Tento úřad, jak jsme řekli, činí kněze prostředníkem mezi Bohem a lidmi v zastoupení a z příkazu Toho,

jenž jest „jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš“.¹

38. Má se tedy kněz co nejvíce podle svých schopností blížiti k dokonalosti Toho, jež zastupuje; má usilovati, aby se stával co den Bohu milejším svatostí svého života a svých skutků; neboť více než líbezná vůně kadidla a lesku svatých chrámů váží si Bůh ctnosti a miluje ji více. „Jelikož se kněží stávají prostředníky mezi Bohem a lidem,“ praví sv. Tomáš, „mají se stkvíti dobrým svědomím před Bohem a dobrou pověstí před lidmi.“²

39. Naopak, když někdo koná věci svaté a přisluhuje jimi, ale vede život špatný, jedná bezbožně a stává se svatokrádcem. „Kdo nejsou svatými, ať nekonají věci svatých.“³

Má býti ještě světlejší než kněží starozákonní.

40. Proto již v knihách Starého zákona přikázal Bůh svým kněžím a levitům: „Buďtež tedy svatí, neboť já jsem svatý, Hospodin, který je posvěcují.“⁴ A moudrý král Šalomoun ve chvalozpěvu na posvěcení chrámu vyprošuje od Boha pro syny Aronovy zvláště toto: „Tvoji kněží ať oblekou spravedlnost a tvoji svatí ať jásají.“⁵ Avšak, ctihodní bratří — citujeme tu sv. Roberta Bellarmina — „vyžadovala-li se taková spravedlnost a svatost a pohotovost po oněch kněžích, kteří obětovali ovce a býky a chválili Boha za časná dobrodiní; co, prosím, se vyžaduje po oněch kněžích, kteří obětují Beránka Božího a děkují za dobrodiní věčná?“⁶ „Velká jest důstojnost církevních představených,“ praví sv. Vavřinec Justiniani, „ale ještě větší jest břímě: postavení jsou na vysokém stupni před očima lidí, proto mají také státi vysoko v ctnostech před očima Vševidoucího; jinak jsou představenými nikoli k své zásluze, nýbrž k vlastnímu odsouzení.“⁷

Kněz musí býti svatým:

a) jako obětník, stýkající se s Bohem přesvatým.

41. A skutečně, všechny důvody stručně shora uvedené, jimiž jsme dokazovali vznešenost katolického kněžství, tanou nám nyní znova na mysli, abychom s důrazem povzbudili kněží k vysoké svatosti, k níž jsou za-

vázání. Neboť — jak učí sv. Tomáš — „k řádnému konání kněžství nestačí jen jakákoli dokonalost, nýbrž žádá se dokonalost vynikající; aby ti, kdož přijímají svěcení na kněze, zásluhami a svatostí vynikali nad věřící právě tak, jako výše nad nimi stojí svým svěcením.“⁸ Vždyť eucharistická oběť, v níž se obětuje neposkvrněný Beránek, snímající hříchy lidí, vyžaduje jaksi zvláštním způsobem, aby se kněz, seč síly jeho jsou, svatostí svého života a bezúhonností mravů stával vždy důstojnějším nástrojem Boha, Jemuž denně přináší onu žertvu, hodnou úcty a klanění, to jest samo Slovo Boží, které se z lásky k nám stalo člověkem. „Pozorujte, co konáte, a napodobujte, čím se obíráte:“⁹ tak slovy světícího biskupa napomíná Církev jáhna, jemuž se má v brzku dostat kněžské důstojnosti.

b) jako rozdavač milostí a jako kazatel.

42. Dále je kněz rozdavačem Božích milostí, které vyvěrají ze svátostí; a opravdu naprosto se nesluší, aby takový rozdavač sám buď vůbec neměl oné drahocenné milosti, nebo aby si ji jen nedostatečně cenil, nebo aby byl nedbalým jejím strážcem. Kněz má nadto býti učitelem pravdy víry; nikdy se však náboženská nauka nepodává důstojně a účinně, leč když ctnost jest vůdkyní a učitelkou při tomto vyučování, podle známé zkušenosti, že „slova dojímají, příklady táhnou“. Rovněž má kněz hlásati zákon evangelia; přeje-li si však, aby si osvojili jeho posluchači tento zákon, nic k tomu — za pomoci milosti Boží — nepřispívá více, nic účinněji, než když křesťanský lid vidí, jak hlasatel posvátné pravdy poctivě a pilně ve vlastním životě zachovává příkazy, jež hlásá. Důvod toho zřetelně vykládá svatý Řehoř Vel. těmito slovy: „Onen hlas snáze vniká v srdce posluchačů, ježž doporučí život mluvícího; neboť, co káže svým slovem, k tomu nutká a vybízí svým příkladem.“¹⁰ Písmo svaté nás učí, že tak jednal božský Spasitel, který „počal činiti a učití“;¹¹ že davy radostným hlasem provolávaly mu slávu, nejenom protože „nikdy takto nemluvil člověk, jako člověk tento“,¹² nýbrž hlavně proto, že „dobře učinil všecky věci“.¹³ Naopak ty, „kdo mluví, ale nečiní“, lze přirovnati k zákoníkům a fariseům, které Kristus takto kárá — aniž při tom snižuje autoritu slova Božího, jež zákonitě hlásali — a napomíná své posluchače: „Na stolicí Mojžíšovu zasedli

zákoníci a farizeové; všechno tedy, co vám řeknou, zachovávejte a číňte, ale podle jejich skutků nečíňte."¹⁴ Kdokoli nedoporučuje příkladem svého vlastního života té pravdy, kterou káže, ten jistě, co na jedné straně staví, na druhé přezalostně bourá. Naproti tomu Bůh pomáhá a dobrotivě žehná pracím těch hlasatelů evangelia, kteří se sami napřed usilovně a pilně a seč jsou přičiňují, aby dosáhli své vlastní svatosti; neboť tak hojně raší a rozvíjejí se květy, zvlažovány jejich potem; nalévají se a dorůstají plody. Takto, až dozraje žeň, „budou domů chodit s radostí, snášejíce svoje snopy“.¹⁵

Ani bohatá zevnější činnost nenahradí kněžské svatosti.

43. Avšak pozor na tuto věc: Kněz by upadl do velmi těžkého a nebezpečného bludu, kdyby se dal zlákat a strhnout falešnou horlivostí a nestaraje se o svou vlastní svatost, s přílišným zápalem se oddával zevnějším — i když jinak chvályhodným — pracím svého povolání. Neboť kdyby tak jednal, nejen by vydával v nebezpečí svou vlastní věčnou spásu — jak se toho pro sebe lekal apoštol národů, řka: „Trestám tělo své a podrobuji je v služebnost, abych snad, kázav jiným, sám nebyl zavržen“¹⁶ — nýbrž také (byť i nepozbyl milosti Boží) nepochybně by ztratil nadpřirozenou pomoc Ducha Svatého, který udílí dobrá vnuknutí a který propůjčuje sílu a účinnost zrovna zázračnou zevnějším pracím apoštolátu.

Kněz má svatostí následovati Krista ještě více než ostatní věřící.

44. Ostatně všem křesťanům bylo přikázáno: „Buďte dokonalí, jakož i Otec váš nebeský jest dokonalý.“¹⁷ Tím více tedy kněží mají v těchto slovech Božského Mistra spatřovati příkaz především sobě daný, ježto zvláštním vnuknutím Božím jsou povoláni k dokonalejšímu následování Ježíše Krista. Proto Církev klade přísně na srdce všem klerikům tuto nesmírně důležitou povinnost a zařadila ji mezi své zákony: „Klerikové mají vésti světlejší život vnitřní i vnější než laikové a mají je jako vzor předcházeti svou ctností a svým správným jednáním.“¹⁸ A poněvadž „na místě Kristově konáme poslání,“¹⁹ má kněz býti živ tak, aby o něm

platila ona slova apoštolova: „Buďte následovníky mými, jakož i já jsem Kristovým,“²⁰ ať žije tak, jako druhý Kristus, jenž jasem své ctnosti všechno lidstvo osvěcoval a osvěcuje.

ZBOŽNOST

45. Avšak ačkoli v kněžské duši mají zkvétati všechny ctnosti, přece hodí se některé z nich pro kněze ve zvláštní míře. A to především zbožnost, podle známého výroku Apoštola národů, usilovně vybízejícího předraženého Timothea: „Cvič se ve zbožnosti.“²¹ Neboť jelikož styk a obcování mezi Bohem na nebesích a knězem jsou tak těsné, tak vroucí a tak četné, musejí býti, jak patrně, doprovázeny a takřka zavlážovány tklivou zbožností; ježto však „zbožnost jest užitečná ke všemu“,²² je jí hlavně potřebí k úřadu kněžskému. Zůstane-li buď vůbec opomínuta nebo nedbá-li se o ni dostatečně, tu i nejsvětější úkony a nejvelebnější obřady budou se konati jen mechanicky a ze zvyku; bude jim nepochybně chyběti duch a život. Ovšem zbožnost, o které mluvíme, není, ctihodní bratří, ona povrchní a zevnější zbožnost, která je líbivá a lahodí citovosti, ale ducha neživí a nevybízí ho k dosažení svatosti; máme na mysli spíše onu pravou a solidní zbožnost, která nepodléhá náládovosti smyslů a tak se opírá o zaručeně jisté zásady nauky a o bezpečný úsudek ducha, že ten, kdo ji má, dovede se ubrániti návalům svůdných pokušení.

Úcta kněze k Matce Boží.

46. Tato zbožnost ať směřuje hlavně k nebeskému Otci. Ať se však odnáší i k panenské Matce Boží. Neboť blahoslavenou Pannu mají kněží milovati ještě jakousi vroucnější láskou a oddaností než prostí věřící, protože jako vztah kněze k Ježíši Kristu jest velmi úzký, tak zase existuje velmi vroucí poměr mezi Pannou Marií a božským Spasitelem.

CELIBÁT

Přísnost této povinnosti.

47. Jinou slavnou ozdobou katolického kněžství, úzce spojenou se zbožností, je kněžský celibát. Povinnost zachovávatí jej svědomitě a za všech okolností, jest

u kleriků latinské Církve, kteří již přijali vyšší svěcení, tak těžká, že by se ihned dopustili svatokrádeže, kdyby se proti ní provinili.²³ Není takového zákona a závazku pro kleriky Církve východní; avšak i u těch jest církevní celibát ve vážnosti; a někdy se přímo vyžaduje a předpisuje jako nezbytná podmínka, zvláště běží-li o nejvyšší stupně hierarchické.

Kněžská čistota před Kristem.

48. Již pouhým lidským rozumem lze dokázat, že tato ctnost je v souladu s kněžským úřadem; vždyť „Bůh je duch“,²⁴ a proto se jeví docela přiměřeným, aby ten, kdo se oddává službě Boží, jaksi „svlékl jako šat své tělo“. Již staří Římané uznávali čestnost takového jednání. Neboť jejich největší řečník uvádí tento prastarý zákon: „K bohům přistupuj čistě,“ a vysvětluje jej těmito slovy: „Zákon velí přistupovati k bohům čistě, to jest s čistotou v duši, na níž záleží vše. Tím nevylučuje čistotu těla, ale rozuměj tomu tak: duch nesmírně vyniká nad tělo, a nutno toho dbáti, že se musí především pěstiti čistota v duši, aby bylo čistým tělo.“²⁵ A v knihách Starého zákona přikazoval Mojžíš Aronovi a jeho synům, aby v týdně, v němž by se ukončilo jejich svěcení, nevycházeli ze svatyně, a tak aby zachovali po ty dny zdrženlivost.²⁶

Nový zákon a celibát.

49. Avšak po knězi novozákonním, který tolik vyniká nad kněze Starého zákona, jistě se vyžaduje ještě větší čistota. Prvé obrysy posvátného celibátu načrtává ve třicátém třetím kánonu církevní sněm v Elvíře,²⁷ jenž se konal na počátku čtvrtého století, když ještě zuřilo pronásledování křesťanů. To je svědectvím, že se celibát zachovával již drahý čas. Tímto předpisem zákona se však nečiní nic jiného, než že se zdůrazňuje jistý — abych tak řekl — požadavek, jenž vyplývá z evangelia a z kázání apoštolů, a dodává se mu větší závaznosti. Božský Mistr, jejž opěvujeme jakožto „květ panenské Matky“,²⁸ vážil si tohoto daru čistoty tak, že jej velebil jako něco, co jest nad průměrné síly člověka;²⁹ chtěl býti od útlého dětství vychováván v naza-retském domku s Marií Pannou a s panickým Josefem; zvláštní láskou miloval bezúhonné a čisté duše, Jana Křtitele a Jana evangelistu; a konečně Apoštol národů,

onen věrný tlumočník zákona evangelia a Kristovy nauky, hlásá neocenitelnost a chvály panenství — zvláště pokud se týká pečlivějšího sloužení Bohu —: „Kdo není ženat, stará se o věci Páně, kterak by se zalíbil Pánu.“³⁰ To vše, ctihodní bratři, nutně vedlo k tomu, že novozákonní kněží cítili se vábeni k této nebeské výborné ctnosti a usilovali se přiřaditi k počtu těch, „jimž jest dáno chápati slovo toto“³¹ a dobrovolně si ukládali ochotné zachovávání celibátu, který potom byl prohlášen za zákon v celé latinské Církvi velmi závažným příkazem církevní autority. Vždyť na sklonku IV. století církevní sněm v Kartagu napomíná, „abychom i my zachovávali to, čemu apoštolé učili, a co zachovával také starověk“.³²

Celibát ve spisech církevních Otců východních.

50. Nechybí ani doklady z východních Otců, dokonce i nejslavnějších, vychvalující přednost církevního celibátu a dosvědčující, že také v této věci byla tehdy mezi Církví latinskou a východní shoda tam, kde se zachovávala přísnější kázeň. A tak — abychom uvedli aspoň význačnější příklady — sv. Epifanius, rovněž na sklonku čtvrtého století, tvrdí, že celibát se týká už i podjáhů: „Toho, kdo ještě žije v manželství a stará se o děti, i kdyby to byl muž jediné manželky, Církev nepřipouští ke svěcení na jáhna, kněze, biskupa nebo podjáhna, nýbrž toliko toho, kdo se zdržel soužití s jedinou manželkou nebo ji ztratil; a to se děje zvláště na oněch místech, kde se přesně zachovávají církevní předpisy.“³³ Ale nade všechny výmluvným zdá se býti v této příčině sv. Efrém Syrský, jáhen edeský a učitel celé Církve, jenž „právem bývá zván citerou Ducha sv.“³⁴ Ten oslovuje svého přítele biskupa Abrahama ve svých veršovaných písních takto: „Děláš čest svému jménu, Abrahame, poněvadž i ty jsi se stal otcem mnohých; jelikož však nemáš manželky, jako Abraham měl Sáru, ejhle, tvé stádce je tvou manželkou. Vychovávej syny její ve své pravdě, aby se ti staly dítkami ducha a syny zaslíbení, aby byli dědici v Edenu. Ó krásný plode čistoty, v němž kněžství našlo své zalíbení... roh překypěl a pomazal tě svým olejem, ruka spočinula na tobě a vyvolila tě, Církev zavolala a zamilovala si tě.“³⁵ Jinde: „Nestačí, když kněz, obětuující živé tělo,

očistí si duši a jazyk, umyje ruce a očistí celé tělo, nýbrž vůbec má býti čist v každé době, ježto jest ustanoven prostředníkem mezi Bohem a lidstvem. Budiž pochválen Ten, jenž očistil sluhy své."³⁶ To stejně praví svatý Jan Zlatoústý: „Ten, kdo zastává kněžství, má býti tak čist, jako by byl na nebesích zařazen mezi ony Mocnosti."³⁷

Celibát důsledkem důstojnosti katolického kněžství.

51. Ostatně i sama vznešenost křesťanského kněžství a rovněž, jak to píše sv. Epifanius, jeho „neuvěřitelná čest a důstojnost“,³⁸ o níž jsme se výše stručně a zhuštěně zmínili, ukazují svrchovanou důstojnost celibátu a přiměřenost zákona, který nařizuje kněžím takovýto způsob života. Zdaž není na výsost vhodné, aby vedl podle svých sil nebeský život ten, kdo zastává úkol, jenž jaksi až vyniká nad úřad nebeských duchů, kteří stojí před Pánem“?³⁹ Zda se nemá zcela odpoutati od pozemských věcí a zda nemá „v nebi míti obcování“⁴⁰ ten, jenž cele má býti „v tom, což jest Páně“?⁴¹ Kněz má tak pečlivě a tak nepřetržitě směřovati k věčné spáse lidí, že je až podle svých možností pokračovatelem v božském díle Vykupitelově: zda není vhodné, aby jeho duch nebyl zatížen starostmi o vlastní rodinu, které by zabraly a jinam odvěkly velikou část jeho činnosti?

Celibát závazkem, přejímaným dobrovolně.

52. Neboť je vzácnou podívanou a zasluhuje žhavého obdivu to, co se často přihází v katolické Církvi: vídáme mladistvé levity, kteří — dříve než přijmou svěcení na podjáhenství, to jest dříve než se zcela oddají Boží službě a Boží poctě — sami od sebe a rádi slibují, že se odřeknou radostí a útěchy, jichž by mohli býti účastní v jiném životním stavu čestně. Díme: sami od sebe a rádi; je sice pravda, že jakmile svěcení přijali, nasmějí již vstoupiti v pozemský sňatek; nic však jich nenutí, žádný zákon a žádná moc, aby přistoupili k přijetí posvátného úřadu, nýbrž každý přistupuje ze své vlastní vůle.⁴²

Poznámka o praksi v církvi východní.

53. Avšak nepřejeme si, aby tomu, co jsme dosud řekli, doporučující církevní celibát, bylo rozuměno tak,

jako bychom měli v úmyslu jaksi snižovati a kárati onu odlišnou praxi, která zákonitou cestou byla zavedena v církvi východní. Naším jediným úmyslem jest vyzvednouti tu pravdu, kterou pokládáme za největší slávu katolického kněžství a která podle Našeho mínění, pokud se týče kněžských duší, důstojněji a přiměřeněji vyhovuje úmyslům a přáním Nejsvětějšího Srdce Ježíšova.

ODPOUTANOST OD POZEMSKÝCH STATKŮ

54. Jako se mají kněží vyznamenávati láskou k čistotě, stejně mají vynikati i zdrženlivostí vůči pozemským statkům. Jsme svědky toho, jak všechno je za peníze na prodej, jak se za zisk se vším kupčí. Ale uprostřed této mravní zkázy mají kráčet kněží prosti jakéhokoli sobectví; svatě ať odmítají od sebe nedůstojnou ziskuchtivost, ať nehledají peněz, nýbrž zájmy duší, ať horlivě usilují o slávu Boží, nikoli o slávu svou. Ať nejsou nádeníky, kteří proto pracují, aby dostali mzdu za svou práci; ať nejsou jako lidé, kteří sice konají převzatou povinnost, při tom se však také pachtí po svém vlastním užitku a domáhají se vyššího postavení. Ať jsou „dobrymi vojíny Kristovými“, kteří „nezaplétají se do věcí časných, aby se zalíbili svému vojevůdci“;⁴³ ať jsou správci Božími a otci duší; ať mají na mysli to, že jejich práce, jejich zanícené a horlivé snahy nemohou vůbec býti zaplacený a vyvážený lidskými poklady a počtami. Není jim sice zapovězeno přijímati to, čeho potřebují k svému živobytí, podle slov Apoštolových: „Ti, kteří konají službu svatou, s oltářem se dělí. Tak i Pán nařídil hlasatelům evangelia, aby z evangelia byli živi“;⁴⁴ poněvadž však jsou „povoláni k podílu Páně“ (jak to naznačuje již samo jméno „klerikové“), ať netouží po žádné jiné odplatě než jen po té, kterou Kristus slíbil svým apoštolům: „Odměna vaše hojná jest v nebesích“.⁴⁵ Běda knězi, který nejsa pamětliv příkázání Božích, se jeví „chtivým mrzkého zisku“⁴⁶ a vtírá se a mísí do davu lidí světských, na něž si stěžuje Církev slovy Apoštolovými: „Všichni hledají věcí svých a ne těch, které jsou Ježíše Krista.“⁴⁷ Tak by se zajisté netoliko zpronevěřil úkolu, který mu byl přikázán, nýbrž byl by také v opovržení u svěřeného lidu, jenž by jistě vypožoroval, že jeho jednání je v rozporu s příkazy

evangelia, jasně vyřčenými Božským Mistrem, které má kněz hlásati svému lidu: „Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde je rez a mol kazí a kde zloději vykopávají a kradou. Ale skládejte sobě poklady v nebi.“⁴⁸ Uvážíme-li, že Jidáš, jeden z apoštolů Kristových, „jeden ze dvanácti“ — jak s nesmírným smutkem píše evangelisté — svou bezbožnou chtivostí pozemských statků se zřítíl do zkázy a záhuby, snadno pochopíme, že táž chamtivost způsobila Církvi během staletí tolik a tak hrozných pohrom. Neboť lakota, kterou nazývá Duch sv. „kořenem všeho zla,“⁴⁹ může člověka strhnouti ke každé špatnosti; byť i však kněz tak daleko neklesl, přece, postižen nákazou této neřesti, vědomky nebo nevědomky se přidává k nepřátelům Božím a k nepřátelům Církve a pomáhá jim v jejich nešlechtných plánech.

Kněz nelpící na pozemských statcích bývá soucitný k bídě.

55. Naopak však ona opravdová a upřímná odpoutanost od pozemských statků získává knězi přízeň všech lidí; a to tím více, že se smýšlením oproštěným od pozemských zájmů, kterému výživu a sílu skýtá vroucí křesťanská víra, vždycky bývá spojen horoucí soucit s bédami všeho druhu, soucit, jenž činívá kněze Božího otcem ubohých; kněz, pamětliv jsa výroku Ježíše Krista: „Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste učinili,“⁵⁰ pečuje starostlivě o tyto nešťastníky se zvláštní láskou jako o Vykupitele samého.

HORLIVOST APOŠTOLSKÁ

56. Kněz tedy, zbaven jsa takovýchto pout, která by jej příliš těsně vázala k pozemským věcem — totiž pout vlastní rodiny a svých hmotných zájmů — jistě plněji vzplane oním nebeským ohněm lásky, ohněm lásky k duším, jenž šlehá z nitra Srdce Ježíše Krista a jenž nic jiného nechce, než zasáhnout apoštolské duše a zanítili veškeré lidstvo.⁵¹ Tento zápal pro slávu Boží a spásu duší má — jak se to stalo, podle Písma sv., u Vykupitele⁵² — kněze pálení a takřka ztrávení, aby tak zapomněl na sebe a na své pohodlí, zcela se oddal vznešenému svému poslání a denně všechno co nejusilovněji

podnikal, aby v míře den co den větší plnil jednotlivé úkoly úřadu sobě svěřeného.

Na kněžskou horlivost toužebně čeká ještě tolik práce.

57. Zdaž může kněz rozjímati o příkázáních evangelia a slyšeti stesk dobrého Pastýře: „Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince, i ty musím přivésti,“⁵³ dívati se „na krajiny, že jsou již bílé ke žni“⁵⁴ — a nenabídnouti se „Pánu žni“ za neúnavného dělníka a nezaníti se žhavou touhou, aby takové bloudící ovce přivedl na správnou cestu? Zdaž může patřiti na tolik a tak veliké zástupy „opuštěné jako ovce bez pastýře“⁵⁵ — nejenom v dalekých krajích, které mají obdělávati misionáři, nýbrž bohužel také v městech a vesnicích, kde je již ode dávna křesťanství — aby též sám nepocítil onu prudkou, palčivou soustrast, jež tak mocně a nepřetržitě dojímalu božskou duši Ježíše Krista?⁵⁶ Kněz přece dobře ví, že „má slova života věčného“ a že z jeho rukou pramení prostředky obrody a spásy! Věru neskonale díky vzdáváme Bohu na nebesích za to, že tak zářivá apoštolská horlivost jako skvělá okrasa zdobí čelo kněží; a že na nemalou potěchu Našeho otcovského srdce je nám dopřáno viděti, jak naši ctihodní bratři a milovaní synové — totiž biskupové a kněží — se srážejí takřka v hustý a vybraný šik a tak velkoryse poslouchají výzvy nejvyššího ředitele Církve, že krokem co den kvapnějším pronikají až do nejzazších končin země, s tím úmyslem, aby bojovali boje přinášející pokoj, ale plné strastí a námah: boje pravdy proti bludu, boje světla proti temnotám, boje království Božího proti panství Satanovu.

POSLUŠNOST

58. Avšak již z toho, že katolický kněz jest ochotným a odhodlaným vojákem, nutně vyplývá požadavek, aby se vyznačoval duchem kázně, neboli — abychom se vyjádřili po křesťansku — přímo horlivou poslušností; totiž tou poslušností, která působí, jednak že různé stupně církevní hierarchie tvoří souladnou a účelnou jednotu, jednak že „podivuhodná rozmanitost jest význačným rysem a ozdobou Církve, i pokud se týká její správy, protože někteří jsou v ní svěcení na biskupy, jiné na

kněží nižšího stupně, a z těchto mnohých údů rozličné důstojnosti vzniká jediné tělo Kristovo."⁵⁷ Tuto poslušnost kněží hned po svém vysvěcení slibují každý svému biskupu; stejně biskupové v den, kdy dostoupili vrcholného stupně kněžství, slovy přesvatými přísahají poslušnost nejvyšší viditelné hlavě katolického světa, nástupci sv. Petra a Náměstku Ježíše Krista.

Úloha poslušnosti v Církvi.

59. Tento závazek poslušnosti tedy pojí stále tuzeji jednotlivé stupně hierarchické a jejich příslušníky mezi sebou vespolek a s nejvyšším veleknězem, takže bojující Církev se tím stává pro protivníky Boží hroznou „jako sešikované vojsko;“⁵⁸ poslušnost mírní nedočkavou horlivost těch, jež strhuje upřílišený zápal; bývá pobídkou pro ty, kdo trpí ochablostí a leností; každému určuje jeho podíl a jeho vlastní úlohu; bdí nad tím, aby při plnění úkolu nikdo nikdy nejednal proti zákonné autoritě, protože by to nevedlo jinam než k znemožnění nesmírné působnosti Církve. — Ať tedy každý přijímá nařízení svých představených jako příkazy samého Ježíše Krista, protože je jediným vůdcem a zakladatelem katolického náboženství. Jeho máme všichni poslouchati. On sám stal se „za nás poslušným až k smrti, a to k smrti kříže“.⁵⁹

Ježíš Kristus — zářivý příklad kněžské poslušnosti.

60. Vždyť božský Velekněz chtěl nám jakýmsi jedinečným způsobem ukázati svou naprostou poslušnost k Věčnému Otci.

V knihách prorockých a v evangeliích jest velmi mnoho svědectví této poslušnosti: „Vcházeje na svět praví: Obětí krvavých ani darů jsi nechtěl, ale tělo připravil jsi mi . . . Tu jsem řekl: Hle přicházím, jakož v závitku knihy psáno jest o mně, abych vykonal vůli tvou, Bože.“⁶⁰ „Můj pokrm jest činiti vůli toho, jenž mě poslal.“⁶¹ Rovněž když visel na kříži, neodevzdal duše své do rukou nebeského Otce dříve, dokud slavnostně nepotvrdil, že se splnilo do poslední slabiky všechno to, co o něm předpovídalo Písmo svaté, to jest úlohu, jež mu byla od Otce svěřena, až po onen tajemství plný povzdech „žízním“, jež vydal, „aby se naplnilo Písmo“.⁶²

61. Takovýmto jednáním nepochybně chtěl zvláště

vytknouti, že i nejžhavější horlivost o spásu duší se má za všech okolností zcela podržovati vůli Boží; to jest, že se má vždy podrobovati vedení hierarchických zákonných představených, kteří zastupují osobu nebeského Otce a tlumočí nám jeho příkazy.

KNĚŽSKÉ VĚDĚNÍ

*Kněz potřebuje solidních vědomostí:
a) theologických,*

62. Avšak rysy katolického kněze, jež chceme vystaviti na odiv celému světu, by věru nebyly úplné, kdybychom zapomněli na jinou ozdobu kněžské duše, totiž na vědění, jež po něm žádá Církev. Poněvadž totiž kněz přijal od Ježíše Krista úlohu a úřad učiti pravdě: „Učte všechny národy,“⁶³ jest ustanoven „učitelem v Izraeli“. ⁶⁴ Má nařízeno učiti příkazům spásy; a má tato přikázání podávati, jak napomíná apoštol národů, „moudrým a nemoudrým“. ⁶⁵ Ale jak by mohl učiti jiné, když by sám nebyl vyučen a vyzbrojen věděním? Duch sv. napomíná skrze proroka Malachiáše: „Rty kněze mají dbáti vědy a z jeho úst má býti hledána nauka“; ⁶⁶ a opravdu někdo, kdo by chtěl zdůrazniti důležitost moudrosti u kněze, nemohl by uvéstí nic důtklivějšího než co Bůh nebeský pověděl skrze proroka Oseáše: „Poněvadž ty jsi zavrhl vědění, zavrhnu i já tebe, abys nebyl mým knězem.“ ⁶⁷ Nezbytně má tedy kněz všechno učení o katolické víře a mravech tak ovládati, aby je dovedl předkládati ostatním, a aby dovedl věřícím vysvětlovati pravdy víry, církevní zákony a bohoslužbu, jejímž služebníkem jest. Proto má výmluvností a mocí svého slova rozptylovati a potírati náboženskou nevědomost, která jako mlha obestírá mysl tak mnohých, přes to, že věda světská učinila pokroky přímo obdivuhodné. Dnes více než kdykoli jindy je dobré míti na mysli jasné napomenutí Tertullianovo: „Po jediné věci leckdy toužebně dychtí pravda: aby jí neodsuzovali, aniž ji poznali.“ ⁶⁸ Kněz má rozptylovati předsudky a nesprávné názory, jež nakupila zloba protivníků; má lidem tohoto věku, kteří dychtivě touží po pravdě, podávati ji s otevřeností a bez zaujatosti; ty, kteří dosud kolísají nebo trpí pochybnostmi, má vzpružovati, upevňovati a s neochvějnou důvěrou přiváděti k bezpečnému přístavu oné ka-

tolické víry, k níž by — jsouce poučení — statečně přilnuli; a konečně proti tvrdošíjným názorům drzého bludu musí se postavit na odpor s ráznou a smělou zmužilostí a neohroženou srdnatostí.

63. Byť tedy, ctihodní bratři, byl kněz rozptýlen pracemi a starostmi svého povolání, přece ať se oddává podle svých sil hlubšímu a důkladnějšímu studiu theologie a ať k oné vědecké výzbroji, které se mu dostalo v semináři, přidává stále hojnější vzdělání v theologických vědách, aby se tak stával stále způsobilějším ke kázání a vedení duší.⁶⁹

b) do jisté míry také profánních.

Mimo to kněz, jak toho vyžaduje čest svěřeného úřadu, a aby si zjednal, jak se to sluší a patří, důvěru a vážnost lidu — zvýší to jistě účinnost jeho pastorační práce — ať si osvojí i světské vědomosti, které dnes tvoří takřka společný majetek všech vzdělaných lidí; je to zajisté věc jeho svědomí, aby měl porozumění pro pokrok a potřeby své doby, zrovna tak jako Církev obepíná všechny věky a všechny národy, žehná a pomáhá každému dobrému podnětu, a nebojí se rozmachu, třeba i smělého, opravdových věd, ba dokonce je podporuje. Neboť příslušníci kleru šli čerstvě při rozvoji kterékoli lidské vědy vždy v popředí; ano, tvořili někdy též její první čety do té míry, že někdy neznamenovalo jméno klerik nic jiného než „ve vědách vzdělaný“. Církev se nejen snažila zachovati bez pohromy rukopisy staré kultury, které by bez přičinění jejího a mnichů byly propadly zkáze a skoro úplnému zničení, nýbrž ona také pracemi svých slavných učitelů podala jasný důkaz, že každé lidské vědění může posloužiti při výkladu a k obraně katolické víry. Skvělý doklad toho zrovna nedávno podali jsme i My, když jsme za svatého a za učitele církevního prohlásili učitele velikého Tomáše Aquinského, totiž Alberta z Němec, jež již vrstevníci s úctou nazývali „Velikým“ a „Universálním učitelem“.

64. Nyní arcí není možno žádati po kněžích, aby sami vedli na každém poli vědy; neboť bohatost lidského vědění jest již tak rozlehlá, že není jednotlivce, který by všecko ovládl svým rozumem, natož aby na každém úseku vynikal nad ostatní. Je však na místě rozumnou radou dodati chuti těm příslušníkům kleru, kteří mají zvláštní náklonnost a zvláštní schopnost pro ten neb

onen obor vědy nebo umění — není-li ovšem na úkor kněžské cti —; vždyť taková činnost — děje-li se arci v určitých mezích a dbá-li se směrnic a příkazů Církve — nepochybně přispívá také k okrase a cti Církve a k oslavě její hlavy Ježíše Krista. Také ostatní kněží ať se nespokojí, aby se vyzbrojili pouze takovým vzděláním ve vědách, které snad stačovalo pro potřeby dřívější doby; nýbrž ať se snaží osvojiti si opravdu hlubší a rozsáhlejší všeobecné vzdělání, jež by odpovídalo oné vysoké a velkolepé úrovni, na niž usilovnou prací se povznesl nynější věk, mnohem vyspělejší než doby minulé — máme-li na zřeteli výzkumy vědy.

Odpověď na možnou námitku.

65. Bůh, „pohrávaje si na okruhu zemském“, ⁷⁰ chtěl i za našich dob tu a tam k důstojnosti kněžské pozvednouti muže skoro naprosto pozbavené těch vědomostí, o nichž mluvíme; ba chtěl skrze ně konati věci až obdivuhodné. Stalo se to však nepochybně s tím úmyslem, abychom si více vážili svatosti než vědomostí, a abychom důvěru svou skládali spíše v pomoc Boží než lidskou; snad dokonce je to proto pro nás velmi případné, abychom si znova a znova opakovali a rozjímalí onu spasnou myšlenku: „Co pošetilé jest podle soudu světa, to vyvolil si Bůh, aby zahanbil moudré... aby žádný člověk se nemohl chlubití před Bohem.“ ⁷¹ Ale jako v řádu přírodním božské zázraky přerušují na okamžik působnost přírodních zákonů, aniž je však trvale ruší; podobně takoví lidé — v nichž svatost života jaksi nahrazuje a vyplňuje všecko ostatní — jsou vybaveni mocí zcela nadpřirozenou, a proto nejsou vyvrácením příkazů shora uvedených, ba ani jich nezeslabují.

V dobách Katolické akce kněžské ctnosti a vědění nutny ve zvláštní míře.

66. Pokládáme v nynější době za stále žádoucnější, aby kněží, jak jsme řekli, příkladně vynikali ctností a moudrostí a aby šířili všude ve svém okolí „libou vůni Kristovu“. ⁷² Neboť Katolická akce — ono hnutí, které je nám takovou útěchou a posilou a které vybízí duše ke stále vyšším metám dokonalosti — těsněji pojí laiky s kněžími, aby jim pomáhali v práci a ovšem aby v nich měli své vůdce v nauce a příklad křesťanského života a apoštolské horlivosti.

III. VÝCHOVA BUDOUCÍCH KNĚŽÍ

Důležitost této výchovy.

67. Veliká je tedy důstojnost katolického kněžství a vyžaduje vynikajících vlastností. Proto je naprosto nezbytno, ctihodní bratří, aby se kandidátům kněžství dostalo správné a přiměřené přípravy.

Církev si byla vědoma této nutnosti a nikdy na ní nezapomínala. A tak během staletí snad o nic nepečovala s takovou pozornou a mateřskou starostlivostí, jako aby podle daných poměrů stále více zdokonalovala přípravu svých kněží. Neboť ví dobře toto: jako mravnost národů a jejich věrnost křesťanské víře závisí na práci kněží, tak zase práce kněžská čerpá svou sílu z předběžné výchovy. I o kněžích platí onen výrok Ducha sv.: „S cesty, kterou dá se jinoch, neuchýlí se ani, když zestárne.“¹ Proto Církev, vedena jsouc Duchem Božím, stanoví, aby se všude zřizovaly semináře, v nichž by byli kandidáti kněžství vychováváni se zvláštní pečlivostí.

PÉČE O SEMINÁŘE

Proto Vy všichni, ctihodní bratří, kteří máte s námi podíl na odpovědném řízení Církve, pokládejte semináře za zřítelnici svého oka; k nim ať obzvláště se odnášejí Vaše starosti. Pečlivě především vybírejte představené a učitele a jmenovitě spirituála, jemuž svěrujete nejodpovědnější úkol duchovního vedení chovanců. Takovým posvátným ústavům přidělujte kněze, vyznačující se nejvyšší měrou ctností. Bez váhání zdržujte je od funkcí, zdánlivě sice důležitějších, které však nemohou býti přirovnány k této hlavní věci, již nedovede nic nahraditi. Povolávejte je třebas i odjinud, kdekolí byste našli vhodnou osobnost pro tuto nesmírně vznešenou úlohu. Ať jsou to mužové, kteří učí kněžským ctnostem více příkladem než slovem; ať podávají vědomosti tak, aby v alumnech spolu též vytvářeli statečné, mužné a apoštolské smýšlení. Ať jejich úsilím zkvétá v semináři zbožnost, čistota, kázeň a studium; aby tak chovanci byli již předem obrnění jak proti pokušením, která se dostavují již teď, tak i proti daleko těžším pokušením, která je čekají v budoucnosti a s nimiž budou musiti zápasiti, „aby všechny spasili“.²

Scholastická metoda při studiu.

68. A aby si budoucí kněží mohli osvojit ono vědění, kterého — jak jsme výše řekli — vyžaduje doba, je vysoce důležité, aby po důkladných, tak zvaných klasických studiích sdostatek vnikli do filosofie scholastické a dobře se v ní vyškolili „podle metody, nauky a zásad Andělského učitele“.³ Tato nehynoucí filosofie, „philosophia perennis“, jak ji nazýval Náš předchůdce Lev XIII. nesmrtelné paměti, je jim nutna nejen k tomu, aby hlouběji spekulativně vnikli do poznání jednotlivých křesťanských pravd, nýbrž také aby se vyzbrojili proti jakýmkoli bludům tohoto našeho věku, aby si vytrýbili soudnost pro řešení každé otázky v budoucím studiu a tak dovedli bystřeji rozlišovati pravdu od bludu, než ti, jimž se nedostalo této filosofické průpravy, byť snad jejich vědomosti jinak byly daleko větší.

Semináře společné pro více diecézí.

69. Někdy se stává, že malý rozsah diecése nebo žalostně nepatrný počet chovanců nebo nouze o schopné lidi a hmotné prostředky nedovolují, aby každý biskup měl svůj vlastní seminář, dobře vybavený podle směrnic Zákoníku církevního práva⁴ a podle ostatních církevních předpisů. V takovém případě jest velmi žádoucí, aby biskupové toho kterého kraje bratrsky se sdružili k vybudování společného semináře, jenž by v každém ohledu vyhovoval svému vznešenému účelu.

70. Značné výhody, které z toho vyplynou, jistě nahradí přinesené oběti a náklady. Působí to sice mnohdy biskupu zármutek, když vidí, jak jeho kandidáti kněžství jsou po leta odloučení od svého pastýře, který by tak rád vlil svou žhoucí apoštolskou horlivost svým spolupracovníkům, a že jsou vzdáleni kraje, v němž se bude jednou rozvíjeti jejich pastýřská práce. Ale také tato oběť bude bohatě vyvážena tím, že se mu vrátí daleko lépe vzdělání a hojně zásobení duchovními statky, jež budou rozdílet jiným, k velikému užitku diecése. Proto jsme nejen sami nikdy neopomenuli s veškerým úsilím podporovati takové počiny, nýbrž také jsme k nim radili, kde se jen naskytla příležitost, a s důrazem jsme je doporučovali. A pokud se týká Nás, je všeobecně známo, že jsme s velikými starostmi a s ve-

likými finančními oběťmi řadu takových seminářů, kde se toho jevila potřeba, buď od základů postavili, nebo jsme se postarali o jejich rozšíření nebo o účelné přestavby. A jsme přesvědčení, že to prospěje Církvi více než cokoli jiného, a také v budoucnosti hodláme s Boží pomocí v tom směru pracovati.

VÝBĚR KANDIDÁTŮ KNĚŽSTVÍ

71. Avšak chvályhodná snaha, aby kněžský dorost byl vychován co nejsprávněji, měla by pramalý úspěch, kdyby se nedál s náležitou obezřetností výběr těch chovanců, k vůli nimž jsou semináře zřízeny. Při tomto výběru ať intensivně spolupracují všichni, kdo jsou odpovědní za výchovu kleru: představení, spirituál, jenž řídí jejich duchovní život, zpovědníci, každý ovšem podle účelu své funkce a v jejich mezích. Jako je povinností jejich všemi prostředky rozvíjeti a upevňovati toto Bohem vnuknuté povolání a náklonnost ke kněžství, tak zase ať se stejnou svědomitostí v pravé chvíli zabrání přístup ke kněžství těm, které shledali nevhodnými a tudíž nezpůsobilými, aby řádně zastali kněžské povinnosti. A ačkoli je lépe, když se k takovému vyloučení nepřistupuje příliš pozdě, protože otálení v těchto věcech obyčejně vede k omylům a působí škody, tož přece, ať příčina odkladu byla jakákoli, jakmile se zřejmě ukázalo, že se stala chyba, musí se tu chyba bez jakýchkoli lidských ohledů napravit. Ti pak, jimž přísluší rozhodovati, nesmějí se dát pohnouti nemístným milosrdenstvím, protože taková shovívavost velmi snadno by se mohla státi zločinem nejen na Církvi, které by byl dán nedbalý nebo nehodný kněz, nýbrž i na mladíku samém, jenž uveden na nesprávnou cestu, snadno by se mohl státi kamenem úrazu pro sebe a pro jiné, a tím i jeho věčná spása by byla krajně ohrožena.

ODPOVĚDNOST PŘEDSTAVENÝCH

72. Pro obezřetného a bdělého seminárního představeného, který si bedlivě všímá svěřených mladíků a každého zvláště a pozorně studuje jejich schopnosti a sklony, nebude až tak příliš těžko vypožarovati a zjistiť, kdo z nich má s hůry povolání ke kněžství.

Známka povolání.

Je Vám dobře známo, ctihodní bratří, že o tomto povolání ke kněžství lze usuzovati ne tak z nutkání svědomí a z citového vzrůstání (to může někdy vůbec chyběti), nýbrž spíše z jejich správné náchylnosti a dobrého úmyslu ve spojení s takovými dobrými vlastnostmi těla i ducha, které by je činily způsobilými pro tuto úlohu. Kdo směřuje ke kněžství jedině z toho ušlechtilého důvodu, aby se oddal službě Boží a spáse duší, a zároveň si osvojil nebo se snaží si osvojiti také solidní zbožnost, osvědčenou čistotu života a také, jak jsme řekli, přiměřené vědění, u toho je na snadě, že jej ke kněžské službě volá Bůh. Kdo by se však chtěl státi knězem proto, že jej snad k tomu nutí neprozíraví rodiče, nebo aby si zjednal světské postavení a výhody, jež si v kněžství slibuje — to arci se mohlo státi častěji v dobách minulých —; komu je kázeň a poslušnost povětšinou protivná; koho málo těší zbožnost; komu málo záleží na práci a na spáse duší; zvláště kdo snadno podléhá svodům smyslnosti a neprokázal, že se dovede trvale vyhýbat zahanbujícím pokleskům proti ní; kdo konečně je tak slabě nadán pro studium, že pravděpodobně nebude moci s dostatečným prospěchem vykonati předepsaných studií; ti všichni jsou nezpůsobilí pro kněžské povolání; a proto nebudou-li vykázáni ze semináře zavčas, velmi nesnadno budou moci tamodtud odejiti později a snad — ačkoli jich nevede povolání od Boha ani horlivé kněžské smýšlení — přece vezmou na sebe velmi těžké závazky tohoto stavu. Ať si tedy dobře rozváží představení seminářů, ať ti, kdo mají duchovní vedení v takových ústavech nebo jsou zpovědníky těchto mladých lidí, ať jsou si velmi dobře vědomi, jak velikých nebezpečí — vzhledem k Bohu, vzhledem k Církvi a vzhledem k jinochům samým — stávají původci, nesplní-li každý z nich své povinnosti, aby se takový chybný krok předešel.

Normy pro spirituála a zpovědníky.

Když jsme však řekli, že také spirituálové a rovněž i zpovědníci přejímají na sebe tuto odpovědnost podle povahy své funkce, tomu se nemá tak rozuměti, jako by směli také zvenčí a veřejně zasahovati — to zcela jistě nesmějí, prvý vzhledem na úřad, jenž vyžaduje tolik

jemnocitu, druhý vzhledem k neporušitelnosti zpovědního tajemství — nýbrž spíše tak, aby účinně působili na každého klerika a řídili jej s pevnou a otcovskou důsledností, podle potřeb jeho duchovního blaha. Proto také sami — zvláště tehdy, když představení, jimž podléhá zevnější správa, své povinnosti neplní buď vůbec nebo jen mdle a slabošsky — mají bez jakýchkoli lidských ohledů nezpůsobilé nebo nehodné chovance ve svědomí zavazovati, aby ze semináře zavčas odešli. V této věci ať se vždy kloní k názorům přísnějším; toto stanovisko je pro seminaristy daleko výhodnější, protože je odvrací od cesty, po níž by mohli dospěti k věčné záhubě.

73. I v takových případech, kde by jim nebylo dosti jasno, zda mají takovou přísnou povinnost, ať využijí aspoň toho vlivu, jenž vyplývá z jejich postavení a z otcovské lásky k chovancům, a ať pohnou k dobrovolnému odchodu ty, kteří nejsou takového smýšlení, jakého by býti měli. Ať si zpovědníci hluboce vstípi v duši to, co sv. Alfons z Liguori v podobném případě učí: „Obyčejně čím přísněji zpovědník v té věci jedná s kajícíky, tím více zabezpečuje jejich spásu; naopak tím tvrdším je ke kajícím, čím je k nim povolnějším. Sv. Tomáš z Villanova tyto zpovědníky, kteří jsou mírnější, než mají býti, nazýval „nemilosrdně milosrdnými“ Taková láska odporuje lásce.“⁵

ODPOVĚDNOST BISKUPŮ

74. Hlavní však odpovědnost za výběr a přípravu kněží arci padá na biskupa, jemuž se přikazuje v církevním právu se vši rozhodností, „aby nikomu neudílel svěcení, leč až má z pozitivních důvodů morální jistotu o jeho kanonické způsobilosti; jinak nejenom sám hřeší velmi těžce, nýbrž vydává se i v nebezpečí spoluviny v cizích hříších“.⁶ Tento předpis zákona jest jakousi ozvěnou myšlenky sv. Pavla k Timotheovi: „Rukou nevzkládej ukvapeně na nikoho, ale neměj účastenství v hříších cizích.“⁷ K tomuto místu Písma sv. poznamenává náš předchůdce sv. Lev Veliký: „Ruce ukvapeně vzkládati, co jest to jiného, než udíleti kněžskou důstojnost lidem nevyzkoušeným, před věkem zralosti, před dobou zkoušky, před zásluhou poslušnosti, před osvědčením ukázněnosti? A mítí účastenství v cizích hříších,

co je to jiného, než že i světitel stává se takovým jako ten, kdo nezasluhoval býti vysvěcen?“⁸ vždyť, jak praví v proslovu k biskupovi sv. Jan Zlatoústý, „za jeho hříchy jak minulé, tak budoucí i ty budeš pykati, který jsi mu udělil kněžskou důstojnost“.⁹

75. Jsou to nesmírně vážná slova, ctihodní bratři, a naznačuje se jimi strašlivá odpovědnost, které se lekal výborný milánský biskup sv. Karel Boromejský, pravě: „V této věci třebas i nepatrnou svou nedbalostí mohu upadnout do velmi těžké viny.“¹⁰ Budiž tedy vaší zásadou zdravé napomenutí sv. Jana Zlatoústého: „Rukou nevzkládej ani ne hned po prvním skrutiniu, ani ne po druhém, ani po třetím, nýbrž až vše vyšetříš a dobře uvážíš.“¹¹ To platí především o svatosti kandidátů kněžství. Neboť praví zbožný biskup a učitel Alfons Maria de Liguori: „Nestačí, aby biskup nevěděl nic zlého o svěcenci; musí si zjednatí jistotu o jeho pozitivní způsobilosti.“¹² Z té příčiny nedbejte, vyčítá-li se Vám přílišná přísnost — takové podezřívání vzniká snadno — nýbrž konejte své právo a svou povinnost tak, abyste ještě před svěcením si opatřili průkaz této ctnostnosti, a kdyby zůstala nějaká pochybnost, odložte svěcení na jinou dobu. „Vhodné stavební dříví,“ tak výborně učí sv. Řehoř Veliký, „se kácí v lesích, ale tíže stavby se naň neklade, dokud je ještě zelené, nýbrž až za dlouhé řady dnů toto čerstvé dřevo vyschlo a stalo se upotřebitelným; zanedbá-li se snad tato zkušenost, pak dříví nesnese tohoto zatížení;“¹³ věrným ohlasem tohoto přirovnání zdají s býti tato jasná slova Andělského učitele: „Svěcení na kněžství předpokládá svatost . . . ; proto břímě svěcení má se klásti na stěny, které jsou již svatostí vysušeny od vlhka hříšných návyků“.¹⁴

76. Budou-li ostatně všichni činitelé, každý podle své úlohy, plně a dokonale dbáti církevních předpisů a budou-li poslouchati také norem, které jsme před několika málo roky vydali v té věci skrze posvátnou kongregaci svátostí,¹⁵ budou z velké části odstraněny příčiny nářků katolické Církve a pohoršení, které působí mezi křesťanským lidem špatný kněžský život.

Odpovědnost představených řeholních.

A teď, obračejíce se k nejvyšším představeným řeholních řádů, důrazně je napomínáme, aby při výchově

čekatelů kněžství, mají-li je snad, poslouchali nejen zákonů, jež jsme vydali pro ně¹⁶ i pro klerus světský, nýbrž aby si byli také vědomí, že i pro ně platí všechno, co jsme dosud všeobecně stanovili o výchově kněžského dorostu; a to zvláště proto, ježto biskup, maje udíletí svěcení klerikům řádovým, pravidelně přenechává rozhodnutí jejich představeným řeholním.

Neslevujte s přísností, když je kněží málo!

77. Biskupové nebo představení náboženských společností ať neslevují s potřebné přísností ani ze strachu, že by v diecési nebo v řeholní společnosti nastal nedostatek kněží. Již sv. Tomáš Aquinský obíral se tímto záluďným míněním a také se s ním vypořádal svým známým bystrým důvtipem a výrazovou jasností: „Bůh nikdy neopouští své Církve tak, že by se nenašlo způsobilých kněží v počtu dostačujícím pro potřebu lidu, jsou-li svěcení jen hodní a nehodní odmítání.“¹⁷ A týž výtečný učitel, uváděje téměř doslovně věty čtvrtého Lateránského všeobecného sněmu církevního,¹⁸ správně napomíná: „Kdyby nebylo možno naléztí tolik kněží, kolik je jich nyní, bylo by lépe mítí málo kněží dobrých než mnoho špatných.“¹⁹ S touto myšlenkou nesmírné závažnosti se plně shoduje Naše promluva k četné skupině italských biskupů ve chvíli, když kněžský dorost ze všech národů se sešel do Říma na oslavu Našeho kněžského jubilea; prohlásili jsme, že má jistě větší cenu, když je zde kněz jen jediný, ale v každém ohledu k svému přesvatému úkolu uschopněný, než kněží několik, kteří nejsou připraveni buď vůbec nebo jen máličko. Neboť do těchto lidí nemůže skládati Církev ani nejmenší naděje, naopak možná bude pro ně hořce nařikati.²⁰ Hrozná úcta jednou, ctihodní bratři, budeme musit skládati Knížeti pastýřů,²¹ jenž je současně nejvyšším Biskupem duší,²² svěříme-li národy správcům lenošným a učitelům nevědomým!

PÉČE OSTATNÍCH O KNĚŽSKÝ DOROST

Ať se konají modlitby o kněžská povolání.

78. Ačkoli však péče o počet chovanců nesmí býti hlavní starostí těch, kdo usilují o řádnou výchovu kněžského dorostu, tož přece ať se všichni přičiňují, aby

rostl počet statečných a zkušených dělníků na vinici Páně, ježto náboženských potřeb lidstva neubývá, nýbrž naopak přibývá. Jako zvlášť účinný a všem snadný prostředek k dosažení tohoto vzácného cíle doporučujeme vytrvalou modlitbu, podle příkazu Ježíše Krista, který řekl: „Žeň sice je hojná, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou.“²³ Zdaž může býti nejsvětějšímu Srdci Spasitelovu některá prosba milejší než tato? Kdy bychom mohli se nadíti vyslyšení rychlejšího a v bohatší míře, než když prosíme o tuto věc, která tolik odpovídá touhám onoho Božského Srdce? Tudíž: „Proste a bude vám dáno,“²⁴ to jest, modlitbou si vyprošujte, aby Bůh vzbudil Církví své dobré a svaté kněží. Jistě neoslyší vašich úpěnlivých proseb Ten, který — ač ve všech dobách dával Církví takové kněze — přece v míře zvlášť hojné je udílel tehdy, kdy časové a mravní poměry odvracely mladé lidi od vstoupení do semináře; svědectvím toho — ať pomlčíme o ostatních — jsou vzácní kněží z kleru světského i řeholního v devatenáctém století; mezi nimi velkolepou životní prací, u každého ovšem jinou, jako hvězdy prvé velikosti vynikají oni tři hrdinové svatosti, které jsme My sami, k svrchované své radosti, zapsali do seznamu svatých; totiž sv. Jana Marii Vianney, sv. Josefa Benedikta Cottolengo a sv. Jana Bosko.

Jiné akce pro výchovu dobrých kněží.

79. Přesto nesmí se podceňovati a zanedbávati žádné lidské úsilí, směřující k tomu, aby se jiskra povolání, Bohem vložená v ušlechtilou mysl jinochů, co nejopatrněji rozdmýchala. Proto na tomto místě chválíme, žehnáme a z celého srdce doporučujeme ony rozmanité akce, sdružení a podniky, k jichž vzniku dal podnět svým vnuknutím Duch sv. a jež velmi působivě k tomu napomáhají, aby povolání ke kněžství bylo chráněno, rozvíjeno a podporováno. Tak se ukazuje hluboká pravdivost onoho výroku sv. Vincence de Paul, muže proslulého svou láskou: „Přemýšlejme si sebe více, vždy dospějeme k závěru, že nikdy jsme nemohli přispěti k dílu významnějšímu, než když jsme spolupracovali na výchově dobrých kněží.“²⁵ Opravdu, nic není milejší svrchovanému Bohu, nic není větší ctí pro Církev, není vzácnějšího daru pro lidstvo, než svatí kněží. Když tedy „neztratí své odměny“,²⁶ kdo podal číši vody nej-

menšímu z bratří Kristových, považte, jakou odměnu vezmou teprve ti, kdo takřka vložili svatý kalich, rdící se krví Spasitelovou, do nevinných rukou mladistvého sluhy oltáře, a jemu jako by pomáhali k nebi zvedati ruku s touto bezpečnou zárukou pokoje a požehnání pro lidstvo?

Zásluhy Katolické akce o kněžská povolání.

80. A zde naše mysl znova vděčně vzpomíná Katolické akce, kterou My s takovým důrazem nařizujeme, podporujeme a hájíme. Katolická akce pojí světské lidi s církevní hierarchií ke společné práci; proto není ani jinak možno, než že je přesvědčena, že k této tak nevýslovně důležité činnosti — péči o kněžský dorost — nikdo není tak povolán jako ona. Opravdu velmi rádi pozorujeme, jak toto ušlechtilé vojsko i v této věci jako v každém jiném křesťanském podnikání daleko vyniká nad ostatní; Bůh, zdá se, velmi bohatě odměňuje ji za tuto horlivost tím, že velmi četné členy jinošských sdružení povolává ke kněžství světskému nebo řeholnímu. To je také důkazem, že se Katolická akce právem smí přirovnávat buď k úrodnému poli, v němž jsou ukryta semena všeho druhu, nebo ještě správněji, k pečlivě ohrazené a pilně pěstěné zahrádce, kde by se v závětrí rozvíjelo vonnější a líbeznější kvítí. Ať si tedy členové uvědomí, jaká je to čest pro Katolickou akci; a ať jsou všichni ujištěni, že laici si ničím jiným tak nezjednájí účasti na oné důstojnosti „královského kněžství“, již Kníže apoštolů přiznává všemu vykoupenému lidstvu,²⁷ jako když budou pracovati o vzrůst řad kleru světského i řeholního.

RODINY A KNĚŽSKÁ POVOLÁNÍ

Dobrá rodina nejbezpečnější zdroj kněžských povolání.

81. Avšak není pochyby, že za nejdůležitější a nej-přirozenější zahradu, v níž mají klíčiti a rozvíjeti se květy svatyně, nutno nepochybně považovati rodinu, ve které se opravdu křesťansky smýšlí a opravdu křesťansky jedná. Skutečně je známo, že většina biskupů a kněží, „jichž chválu hlásá Církev“,²⁸ přijala zárodek svého povolání a své svatosti buď od otce, vyznačující-

ho se křesťanskou věrou a ctností, nebo od matky, zcela oddané čistotě a zbožnosti, nebo konečně od celé rodiny, jejíž členové jsou ryzím a dokonalým obrazem lásky k Bohu i bližnímu.

*Jaká má býti rodina, má-li být štěpnicí
kněžských povolání.*

82. Výjimky z tohoto pravidla, daného Boží Prozřetelností, jsou řídké a tím jasněji potvrzují pravidlo. Neboť kde v rodině je tak dobrý duch, že rodiče jako Tobáš a Anna si vyprošují na Bohu hojné potomstvo, „aby jim bylo velebeno jméno Páně na věky věkův,“²⁹ a vděčně přijímají od Boha dar s nebe a drahocenný poklad, to jest děti, a vedou je od nejútlejšího dětství k bázni Boží, k vroucí lásce k Ježíši skrytému v eucharistických způsobách a k panenské Bohorodičce a konečně k úctě k posvátným osobám a místům; kde děti mají v rodičích vzor naprosté bezúhonnosti, pracovitosti a zbožnosti; kde děti také vidí, jak se rodiče milují, častěji v roce přijímají svaté svátosti, jak se nejenom ve dnech od Církve předepsaných zdržují jistých jídel a poslouchají zákona o ujmě, nýbrž jak si rádi ukládají i dobrovolné tělesné umrtvování; kde děti vidí, jak se celá rodina shromažďuje a koná společnou modlitbu, která je Bohu tolik milá; kde dále také vidí, jak rodiče z milosrdenství podle svých možností odpomáhají nouzi bližních; tu skoro jistě všechny děti si zařídí každý svůj život podle příkladu rodičů a aspoň některé uposlechnou tohoto volání Božského Mistra: „Pojď a následuj mne,“³⁰ „a učiním tě rybářem lidí.“³¹ Ó šťastní manželé, kteří — byť nebyli tak vznešeného smýšlení, že by si, jak se to v dřívějších stoletích častěji stávalo než nyní, vyprošovali na Bohu pro své děti Božího povolání ke kněžství — když děti povolání ke kněžství mají, nejenom že jim nedělají překážek, nýbrž dokonce pokládají si to za veliké vyznamenání a za zvláštní požehnání pro svou rodinu.

*Těžká vina rodin zámožných a vzdělaných:
nedávají Církvi kněží!*

83. Avšak i mezi rodiči, otevřeně a snad i honosně se hlásícími ke katolické víře, vyskytují se hodně často takoví — zvláště ve vyšších a vzdělanějších kruzích společnosti — kteří nejen těžce nesou, že se jejich sy-

nové oddávají Bohu, nýbrž také bez ostychu kladou této volbě takové nástrahy, že vydávají v těžké nebezpečí nejen božské povolání k větší dokonalosti svých drahých dítek, nýbrž i jejich víru a věčnou spásu. Tyto zhoubné příklady, jejichž nutným důsledkem jest, že synové z vyšších vrstev jsou mezi kandidáty kněžství jen tak slabě zastoupeni, jsou pro tyto vrstvy zrovna takovou hanbou, jako jí bylo v dřívějších dobách to, že k církevním úřadům nutily své syny buď proti jejich vůli nebo syny neschopné.³² Ano, nynější zábavy, nescíslná zhoubná pokušení, jimž je vydána mládež zvláště v lidnatějších městech, a školy na mnohých místech — to vše bývá hlavní příčinou, proč ve vznešenějších a bohatých domech obyčejně se nepoprává sluchu Kristu, zvoucímu k duchovnímu stavu. Svědčí to zároveň o tom, že v takovýchto rodinách se rozmohla náboženská lhostejnost. Neboť kdyby křesťanští manželé chápali všechno ve světle víry, jakou vyšší důstojnost by přáli svým dětem, jaké vznešenější postavení než to, o němž jsme řekli, že si zasluhuje zbožné úcty lidí i andělů! Stará a bolestná zkušenost potvrzuje, že zrada rodičů — nemyslete si, že toto slovo je nespravedlivě tvrdé! — kteří odloudili takto své dítě od Boha, stala se zdrojem slz nejen pro dítě, nýbrž i pro nerozumné rodiče samy. A chraň Bůh, aby tyto slzy přišly příliš pozdě, aby se staly slzami věčnými!

ZÁVĚR

VÝZVA KE KNĚŽÍM

84. A teď s otcovskou láskou se obracíme přímo k vám, milovaní synové, k vám, kněží světští i řeholní, rozptýlení po celíčském světě. Vy jste „naší slávou a radostí“,¹ vy mužně a velkodušně „nesete břímě dne i horko“.² Vy se Nám a Naším bratřím v úřadě biskupském odevzdáváte za pomocníky při pasení stáda Kristova. Děkujíte za vaše neúnavné práce již vykonané, připojujeme nové pobídky, jak jich vyžadují potřeby doby. Čím nebezpečnějším se jeví věk, tím větší ohnivost a ochota v práci o spásu lidí se plným právem žádá po vás, kteří „jste solí země a světlem světa“.³

85. Aby však na těchto vašich pracích spočívalo požehnání Boží a aby opravdu přinesly bohaté očekávané ovoce, musíte vynikati svatostí života. Tento nejdůležitější předpoklad u katolického kněze má takový dosah, že, kde jí není, všechny ostatní přednosti ducha nemohou téměř nic; kde však je, tam mohou býti vykonány věci podivuhodné i při prostředním nadání; toho důkazem je — abych jen dva příklady uvedl místo mnohých — sv. Josef Kupertinský a v novější době onen nevýslovně pokorný muž Jan Maria Vianney, jež jsme dali všem duchovním správcům za vzor a též za nebeského patrona. „Hleďte jen,“ tak vás napomínáme slovy Apoštola národů, „hleďte jen na své povolání,“⁴ protože, když o svém povolání budete opět a opět rozjímati, nutně si budete co den více vážit milosti vám udělené při svěcení na kněžství, a bude vám to pobídkou, abyste „žili hodně toho povolání, kterým jste povoláni“.⁵

Exercicie — výborný prostředek pro kněze.

86. Abyste toto pro věčnou spásu nesmírně důležité předsevzetí provedli, jistě vám k tomu velmi dobře poslouží ten úkon, jež Náš předchůdce Pius X. blahé paměti ve svém láskyplném „Povzbuzení ke katolickému kleru“,⁶ jež si máte často znova čísti, zařazuje mezi zvlášť účinné prostředky k udržení a rozmnožení kněžské svatosti, a jež jsme i My častěji, když se naskytla příležitost, a zvláště encyklikou „Mens nostra“⁷ nařídili důrazně všem věřícím, a kněžím zvlášť důrazně: totiž exercicie, duchovní cvičení. Bylo Naší myšlenkou, že padesátého výročí svého kněžství nemůžeme oslavit u svých synů užitečněji a prospěšněji, než když zmíněnou encyklikou je mocně vyzveme, aby z tohoto nevysychajícího zřídla, které z úradku Boží Prozřetelnosti vyvěrá v Církvi, hojně čerpali vody, tryskající do života věčného.⁸ A zrovna tak i teď, milovaní synové, tím Nám dražší, čím vytrvaleji s Námi spolupracujete na upevnění Království Kristova mezi lidmi, pokládáme za svou povinnost zase vás usilovně vybídnouti, abyste co nejvíce těžili z tohoto prostředku sebeposvěcení. Ano, jak vám to jen dovolí poměry, v duchu norem Námi vydaných znova a znova se uchylujte do samoty, porozjímat o svatých pravdách, nejen ve lhůtách církevním zákonem přísně předepsaných,⁹ nýbrž,

pokud vám to bude možno, také častěji a déle; a mimo to v jednotlivých měsících stanovte si den, kdy se odloučíte od každodenního zaměstnání a uchýlíte se do samoty, jak to vždy zbožní kněží dělávali.¹⁰

87. Z takových duchovních cvičení může někdy vyplynouti i ten užitek, že — vstoupil-li někdo „v dědictví Páně“ nikoli povolán samým Kristem, nýbrž veden jsa svými vlastními úmysly — může v sobě „znova roz-nítiti milost Boží“;¹¹ neboť poněvadž i on je již na věky připoután ke Kristu a k Církvi, nezbývá mu, než řídit se radou sv. Bernarda: „Dobře zaříd od nynějška cesty své a snahy své a službu svou; a nebyl-li život Tvůj svatý v minulosti, ať je svatý od této chvíle!“¹² Milost, kterou Bůh dává všeobecně a kterou dává zvláštní měrou tomu, kdo je svěcen na kněze, jistě mu pomůže, bude-li jen opravdu chtít, aby napravil, co snad bylo původně závadné v jeho osobním chování, a aby dobře splnil povinnosti svého stavu.

Duch sv. vane teď světem mocněji . . .

88. Z těchto duchovních cvičení a rekolekcí jistě se budete po každé všichni vraceti s horoucnější láskou k Bohu, s větším zápallem pro práci a s větší horlivostí pro spásu duší, s větší bdělostí a odhodlaností k zápasům proti šalbám světa. Takové smýšlení je nutné u kněží v našich dobách ještě více než kdy předtím. Neboť nyní na jedné straně žalostně ochabuje víra a mravy propadají zkáze; na druhé straně však mezi národy všude se probouzí zbožnost a je cítiti, jak Duch sv. vane po okrsku zemském, aby jej svou tvůrčí mocí obnovil a vrátil mu svatost.¹³ Zachvátí-li tento víchor Ducha sv. také vás, pak budete vnášeti oheň Boží lásky jako neodolatelný požár v lidstvo tolik zmítané, vytvoříte v něm dokonale křesťanské smýšlení a tak uvedete je na cestu spásy; té spásy, pro niž by bylo jinak beznadějně ztraceno, protože není spásy než v Kristu, který jest „opravdu Spasitelem světa“.¹⁴

VÝZVA KE KANDIDÁTŮM KNĚŽSTVÍ

89. Ale než ještě ukončíme list, s celou duší se obracíme na vás, jinoši, kteří se vzděláváte pro kněžství, a z hloubi srdce vás vybízíme, abyste se svědomitě a důstojně připravovali na povolání, po němž toužíte. Neboť

o vás se opírají všechny naděje katolické Církve a národů; vždyť vašimi rukama budou rozděleny všechny prostředky a pomůcky k věčné spáse a mezi nimi na prvním místě jest ono podnětné a čínorodé poznání Boha a Ježíše Krista, v němž spočívá věčný život lidí.¹⁵ O to tedy se teď hlavně přičiňujte, abyste si osvojovali zbožnost, čistotu, pokoru, poslušnost a lásku ke studiu, a tak abyste se jednou stali kněžími takovými, jakými vás chce mít Kristus. Buďte tedy zcela přesvědčení: aťsi vynaložíte sebe více vytrvalosti a píce na to, abyste se takto vychovali, nikdy toho nebude více, než je třeba; neboť zkušenost ukazuje, že požehnané plnění kněžského úřadu do velké míry bude důsledkem této vaší přípravy. Proto, seč jsou vaše síly, snažte se, abyste se již nyní stkvěli oněmi přednostmi, kterých bude od vás požadovati před vaším svěcením Církev těmito slovy: „Ať vás doporučuje nebeská moudrost, bezúhonnost mravů a věrné zachovávání spravedlnosti,“ aby tak „vůně života vašeho byla radostí Církve Kristovy, abyste svým kázáním a příkladem budovali dům, to jest rodinu Boží“.¹⁶

90. Jen tak tradiční sláva katolického kněžství rozkvete i ve vás na podiv národům, a velmi mnoho přispějete také sami k tomu, aby co nejspíše vzešel vytoužený den v občanském životě lidstva, kdy v nejplnější míře budeme požívatí požehnání „Míru Kristova v Království Kristově“

ZAKONČENÍ

91. Ukončujíc tento list, vám, ctihodní bratří v úřadě biskupském, a skrze vás všem kněžím světským i řeholním, rádi bychom slavnostně projevili svou vděčnost za vaši neúnavnou práci, aby z jubilejních oslav Vykoupení se dostalo věřícím hojných milostí. Rádi bychom dále, aby, jsouc vyznamenána zvláštním ustanovením, trvaleji byla vyzvednuta slavná památka kněžství, na jehož nepřetržité moci má podíl kněžství Naše, vaše, ctihodní bratří, a všech ostatních kněží Božích. Proto poradivše se s posvátnou Kongregací obřadů, rozhodli jsme se dáti připravit zvláštní votivní mši „o nejvyšším a věčném kněžství Kristově“, a vydati ji současně s touto encyklikou. Bude ji možno sloužiti

každý čtvrtek, pokud to dovolují liturgické předpisy.

92. Teď nechybí již nic, ctihodní bratří, než abychom dali apoštolské a otcovské požehnání všem těm, kdo si ho přejí od společného Otce a touží po něm; toto požehnání, jako vychází ze srdce vděčného za toliká a tak veliká dobrodíní, jichž se Nám dostalo za jubilejních oslav Božího Vykoupení, tak ať jest i blahopřejným projevem pro blízký nový rok.

93. Dáno v Římě u sv. Petra dne 20. prosince r. 1935, od počátku Našeho kněžství roku padesátého šestého, Našeho Pontifikátu roku čtrnáctého.

Pius PP. XI.

POZNÁMKY

ÚVOD

1. Mat. 5, 13—14	7. Enc. Casti Connubii 31. 12. 1930
2. Enc. Ubi arcano 23. 12. 1922	
3. Acta Ap. Sedis 1922, 449 nn.	8. Enc. Quadragesimo anno 15. 5. 1931
4. Acta Ap. Sedis 1931, 241 nn.	
5. Acta Ap. Sedis 1933, 5—10	9. Enc. Caritate Christi 3. 5. 1932
6. Enc. Divini illius magistri 31. 12. 1929	10. Enc. Acerba animi 29. 9. 1932

I. DÍL

1. Sr. Gen. 14, 18	22. Jan 20, 23
2. Sr. Žid. 5, 10; 6, 20; 7, 1—11, 15	23. Marek 2, 7
3. Žid. 5, 1	24. Luk. 7, 49
4. Sr. Žid. hl. 11	25. Luk. 5, 24
5. Sr. Jos. Flav., Antiq. l. 11 c. 8 n. 5	26. Manzoni, Osservazioni sulla morale catt., c. 18
6. Sr. Dan. 5, 1—30	27. Sr. Ž. 109, 4
7. I. Kor. 4, 1	28. Sr. I. Kor. 4, 1
8. Jan 20, 21	29. Sr. Skutky ap. 6, 4
9. Luk. 2, 14	30. Mat. 28, 19—20
10. Trident., sez. 22 hl. 1	31. Jan 1, 9
11. Žid. 7, 24	32. Sr. Mat. 13, 31—32
12. I. Kor. 11, 23	33. Mat. 16, 27
13. I. Kor. 11, 24 nn.	34. Sr. Jan 13, 34
14. Ž. 109, 4	35. Sr. Žid. 4, 12
15. Luk. 22, 19, I. Kor. 11, 24	36. Sr. II. Petr. 1, 19
16. Sr. Malach. 1, 11	37. Sr. Luk. 6, 12
17. Trident. sez. 22 hl. 2	38. Sr. Žid. 7, 25
18. Trident. sez. 22 hl. 2	39. Sr. Ž. 49, 14
19. Sv. Jan Zl., De sacer. 1. 3, 4	40. Sr. Mat. 7, 7—11, Mar. 11, 24, Luk. 11, 9—13
20. Sr. I. Kor. 4, 1	41. Sv. Jan Zlat. Homil. 5 in Isaiam
21. Sv. Jan Zl., De sacer. 1. 3, 5	

II. DÍL

1. Sr. I. Tim. 2, 5	3. Decret. d. 88 c. 6
2. Sv. Tomáš A., Summa theol. Suppl. q. 36 a. 1 ad 2	4. Levit. 21, 8
	5. Ž. 131, 9

6. Bellarm., Explan. in Psalm. Z. 131, 9
7. S. Laur. Just., De institut. et regim. praelat., c. 11
8. Sv. Tomáš A., Summa theol. Suppl., q. 35 a. 1 ad 3
9. Pontif. Rom., de ordin. presb.
10. S. Greg. M., Epistolae l. 1 ep. 25
11. Skutky ap. 1, 1
12. Sr. Jan 7, 46
13. Sr. Marek 7, 37
14. Mat. 23, 2—3
15. Ž. 125, 6
16. I. Kor. 9, 27
17. Mat. 5, 48
18. Cod. Iur. Can. c. 124
19. Sr. II. Kor. 5, 20
20. I. Kor. 4. 16; 11, 1
21. I. Tim. 4, 8
22. Tamže 4, 8
23. Cod. Iur. Can. c. 132 § 1
24. Jan 4, 24
25. Cicero, De leg. l. 2 c. 8 et 10
26. Sr. Levit. 8, 33—35
27. Conc. Eliber. c. 33
28. Sr. Brev. Rom., Hymnus ad Laudes festi ss. Nominis Jesu
29. Sr. Mat. 19, 11
30. I. Kor. 7, 32
31. Sr. Mat. 19, 11
32. Conc. Carthag. II, c. 2
33. S. Epif., Adversus haeres. Panar 59, 4
34. Brev. Rom. 18. Junii, lect. VI
35. Ephraem., Carmina Nisibae-na, carm. 19
36. Tamže, carm. 18
37. Sv. Jan Zl., De sacerdotio l. 3 c. 4
38. Sv. Epif., Advers. haeres. Panar. 59, 4
39. Sr. Tob. 12, 15
40. Sr. Filip. 3, 20
41. Sr. Luk 2, 49; I. Kor. 7, 32
42. Sr. Cod. Iur. Can. c. 971
43. Sr. II. Tim. 2, 3—4
44. I. Cor. 9, 13—14
45. Mat. 5, 12
46. Tit. 1, 7
47. Filip. 2, 21
48. Mat. 6, 19—20
49. I. Tim. 6, 10
50. Mat. 25, 40
51. Sr. Luk. 12, 49
52. Sr. Ž. 68. 10, Jan 2, 17
53. Jan 10, 16
54. Jan 4, 35
55. Matouš 9, 36
56. Sr. Mat. 9, 36; 14, 14; 15, 32; Mar. 6, 34; 8, 2 a j.
57. Pontif. Rom. de ord. presbyt.
58. Sr. Cant. 6, 3; 6, 9
59. Sr Filip 2, 8
60. Žid. 10, 5—7
61. Jan 4, 34
62. Jan 19, 28
63. Mat. 28, 19
64. Jan 3, 10
65. Řím. 1, 14
66. Malach. 2, 7
67. Oseáš 4, 6
68. Tertull., Apol. c. 1
69. Sr. Cod. Iur. Canon. c. 129
70. Přisl. 8, 31
71. I. Kor. 1, 27; 1, 29
72. Sr. II. Kor. 2, 15

III. DÍL

1. Přisl. 22. 6
2. Sr. I. Kor. 9. 22
3. Cod. Iur. Can. c. 1366 § 2
4. Tamže cc. 1352—1371
5. S. Alfonsus Lig., Opere ascet. v. III/Marietti 1847/122

6. Codex Iur. Can. c. 973, 3
7. I. Tim. 5, 22
8. S. Leo M. Epist., 12
9. S. Jan Zlat. Hom. 16 in Tim.
10. S. Karel Borom. Hom. ad ordin. 1. 6. 1577
11. S. Jan Zlat. Hom. 16 in Tim.
12. Sv. Alfons Lig., Theol. mor. de sacr. ord., 803
13. Sv. Řehoř Vel. Epist. 1. 9 ep. 106
14. Sv. Tomáš A., Summa theol. 2—2, q. 189, a. 1 ad 3
15. Instructio super scrutinio candidatorum, Acta Ap. Sedis 1931, 120 n.
16. Instructio ad supremos Religiosorum Moderat. Acta Ap. S. 1932, 74n
17. Sv. Tomáš A. S. th., Suppl. 36 a. 4 ad 1
18. Conc. Later. IV. c. 22
19. Sv. Tomáš A., tamže
20. Sr. Osserv. Rom., 29. 7. 1929
21. Sr. I. Petr 5, 4
22. Sr. I. Petr. 2, 25
23. Mat. 9, 37—38
24. Matouš 7, 7
25. Sr. Renaudin, St. Vincent de Paul, c. V
26. Mat. 10, 42
27. Sr. I. Petr. 2, 9
28. Sr. Sirach. 44, 15
29. Sr. Tob. 8, 9
30. Mat. 19, 21
31. Sr. Mat. 4, 19
32. Sr. Cod. Iur. Canon. c. 971

ZÁVĚR

1. I. Thesal. 2, 20
2. Mat. 20, 12
3. Sr. Mat. 5, 13—14
4. I. Kor. I, 26
5. Efes. 4, 1
6. Acta Ap. S., vol. 41, 555 nn
7. Tamže vol. 21, 689 nn
8. Sr. Jan 4, 14
9. Sr. Codex Iur. Can. cc. 126, 595, 1001, 1367
10. Sr. Acta Ap. S. vol. 21, 705
11. Sr. II. Tim. 1, 6
12. Sr. sv. Bernard, Epist, 27 ad Ardut.
13. Sr. Ž. 103, 30
14. Jan 4, 42
15. Sr. Jan 17, 3
16. Sr. Pontif. Rom. de ordin. presb.

OBSAH

PŘEDMLUVA	3
ÚVOD:	
Stálá péče sv. Otce o kněžství	5
I. DŮSTOJNOST KNĚŽSTVÍ	
Kněz novozákonní — druhý Kristus	7
Vznešená moc kněžství	9
Zprostředkovatel odpuštění hříchů	12
Apoštol pravdy a lásky	13
Mezi Bohem a lidmi	16
II. KNĚŽSKÉ CTNOSTI A VĚDĚNÍ	
Svatost kněžského života .	17
Zbožnost . . .	21
Celibát kněžský	21
Odpoutanost od pozemských statků	25
Horlivost apoštolská	26
Poslušnost . . .	27
Kněžské vědění	29
III. VÝCHOVA BUDOUCÍCH KNĚŽÍ	
Péče o semináře	32
Výběr kandidátů kněžství	34
Odpovědnost představených	34
Odpovědnost biskupů	36
Péče ostatních o kněžská povolání	38
Rodiny a kněžská povolání	40
ZÁVĚR	
Výzva ke kněžím	42
Výzva ke kandidátům kněžství .	44
Zakončení	45
POZNÁMKY	47

Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. č. 11,

vydalo dále tyto encykliky, jež přeložil, rozčlenil a podrobným
přehledným obsahem opatřil prof. dr. Bedřich Vašek:

LVA XIII.

RERUM NOVARUM,

O otázce dělnické,

II. vyd., 1935, cena Kč 3.—, poštou Kč 3'80.

PIA XI.

QUADRAGESIMO ANNO,

O vybudování společenského řádu,

III. vydání, 1935, cena Kč 3.—, poštou Kč 3'80.

PIA XI.

CASTI CONNUBII,

O křesťanském manželství,

1935, cena Kč 3.—, poštou Kč 3'80.

Dále vyšly v témž nakladatelství tyto spisy dr. Bedřicha Vaška:

KATOLICKÁ AKCE.

Výzva Boží k laikům.

II. vydání, 1934. Cena Kč 12.—, poštou Kč 12'80.

RUKOJEŤ KŘEŠŤANSKÉ SOCIOLOGIE.

1935. Cena Kč 15.—, poštou Kč 16.—.

KÁZÁNÍ O KATOLICKÉ AKCI

1936. Cena Kč 6'50.

Cena tohoto svazku Kč 3.—, poštou Kč 3'80.